

Svenska Jägareförbundet

FOTO: STEFAN OSCARSSON

VERKSAMHETSBERÄTTELSE OCH ÅRSREDOVISNING 2016

INNEHÅLL

Svenska Jägareförbundets styrelse	4
Ordföranden har ordet	5
Verksamhetsberättelse	
– Inledning	6
– Ändamål och vision	7
– Jägareförbundets regioner	8
– Funktionen Jakt och viltförvaltning	10
– Funktionen Opinion och kommunikation	22
– Intressebevakning och juridik	32
– Funktionen Utbildning	34
– Funktionen Medlem och marknad	36
– Öster Malma	37
– Jägareförbundet Service AB, Sveriges vildnad	38
– Svensk Våtmarksfond	39
Årsredovisning	
– Ekonomi	40
– Fem år i sammandrag	42
– Resultaträkning	43
– Balansräkning	44
– Kassaflödesanalys	46
– Noter med redovisningsprinciper och bokslutskommentarer	47
– Revisionsberättelser	54
– Underskrifter	58

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDETS STYRELSE

Björn Sprängare
ordförande

Torbjörn Larsson
1:e vice ordförande

Torbjörn Lövbom
2:e vice ordförande

Rolf Annerberg

Peter Eriksson

Anders Iacobæus

Angelica Johansson

Britt-Marie Nordquist

Jonas Paulsson

Monika Stridsman

Björn Sundgren
arbetstagarrepresentant

FOTO: MAGNUS RYDHOLM OCH MARIE GADOLIN

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Förutsättningarna för att framgångsrikt kunna föra jägarnas talan i en snabbt föränderlig värld bygger på en stabil ekonomisk grund. Då finns utrymme för satsningar och långsiktig kunskapsuppbyggnad, då skapas trygghet i organisationen och då kan man snabbt möta omvärldens nya krav.

Efter fem år av ihärdigt arbete med att hålla i kostnaderna kan vi nu konstatera att vi har stabilitet och det gångna året har resulterat i ett rejält överskott. Som framgår av redovisningen är intäkterna tämligen konstanta över åren varför överskottet i sin helhet har åstadkommit med kostnadsreduceringar. Det ekonomiska målet är naturligtvis inte att skapa vinster, vi ska se till att medlemmarnas medel används på bästa sätt för våra medlemmars intressen. Överskottet ger oss utrymme att göra nödvändiga satsningar och resursförstärkningar.

Under flera år tappade förbundet medlemmar. Året som gått har inte inneburit någon ökning, men den negativa trenden har brutits. Förbundets stora förtroende i samhället och på den politiska arenan har sin grund i att vi talar för huvuddelen av jägarkåren. Att få tillbaka medlemmar och framförallt få in de nytillkomna, unga jägarna är därför en fortsatt angelägen uppgift för alla engagerade i förbundet.

Den kanske starkaste symboliska händelsen under 2016 inträffade dagen före nyårsafton då Högsta Förvaltningsdomstolen lämnade sitt utlåtande över den långvariga och komplicerade domstolsbehandlingen av vargfrågan. Domstolen fastställde proceduren i beslutsordningen som i sin helhet i stort stämmer med förbundets uppfattning. Den infekterade vargfrågan har tagit mycket energi och glädje från många av våra medlemmar. Jag hoppas att vi nu kan se fram mot en positiv utveckling där en aktiv förvaltning blir en del av vårt arbete för en meningsfull jakt- och viltförvaltning.

Under året har utfodringsfrågan debatterats intensivt. Vi företräder en linje där de lokala markägarna och jägarna kommer överens om hur förvaltningen och utfodringen ska skötas. Då behövs inget statligt regelverk som en regeringsproposition i ärendet föreslog under året. Den vann heller inte gehör i riksdagen. Älgförvaltningen är organiserad för en lokal förvaltning och den några år gamla organisationen kan nog fortfarande betraktas som i ett inkörningskede. Med ett "handslag" mellan företrädare för markägarna och jägarna har vi anslagit ett konstruktivt förhållningssätt att lösa den inbyggda konflikten mellan betesskadornas omfattning och älgstammens önskvärda storlek för en meningsfull jakt. Hur fast handslaget är i praktiken, prövas just nu.

Ordningen i fjälljakten är också återställd efter många års arbete. Farhågorna om radikala förändringar i vapendirektivet har kommit på skam och vi kan med tillfredsställelse notera att regeringen inte förändrat villkoren i vårt jakt- och viltvårds uppdrag under året. Dessa framgångar måste dock försvaras och vi har ännu inte sett sista ordet i frågan om vårt uppdrag.

Med dessa resultat i ryggen är det med viss stolthet styrelsen och generalsekreteraren lämnar 2016 års verksamhetsberättelse till förbundsstämmans behandling.

Björn Sprängare
förbundsordförande

INLEDNING

Svenska Jägareförbundet är en ideell förening som bildades 1830 och är en demokratiskt uppbyggd organisation av folkrörelsekaraktär. Jägareförbundet består av enskilda medlemmar som är organiserade i 22 till förbundet anslutna länsjaktvårdsföreningar. Föreningarna delar i sin tur in sin verksamhet i 324 jaktvårdskretsar. Föreningarna och kretsarna är självständiga juridiska personer med sina respektive styrelser och årsstämmor. Föreningarna utövar sitt inflytande i förbundet genom valda stämooombud på Jägareförbundets årsstämma. Mellan Jägareförbundet och länsjaktvårdsföreningarna råder inget koncernförhållande eller annat formellt ägandeförhållande. Bindningen är av federativ art.

Utöver medlemmar, länsjaktvårdsföreningar, jaktvårdskretsar och förbundet är cirka 2 000 lokalorganisationer anslutna till Svenska Jägareförbundet. Jägareförbundets styrelse består av ordförande, nio ledamöter samt en representant för arbetstagarna. Generalsekreteraren ingår inte i styrelsen men är föredragande vid styrelsens sammanträden. Generalsekreteraren leder tjänstemannaorganisationen som består av cirka 110 anställda som finns lokalt representerade i hela landet.

Jaktetik – en central del av vår vardag

Svenska Jägareförbundet anser att jaktetik är en central fråga som vi ständigt måste arbeta med för att säkerställa trovärdighet, samhällets acceptans och därmed främja de svenska jakttraditionerna. Våra jaktetiska riktlinjer samlar vi i följande fem ställningstaganden:

1. Vi respekterar viltet, naturen, människan och samhället
2. Vi vårdar en naturresurs på ett hållbart sätt
3. Vi vårdar jaktens namn och rykte
4. Vi söker och förmedlar kunskap
5. Vi är nogga med säkerheten

Vår värdegrund – inte bara ord utan ett sätt att vara

Våra ledord är Öppenhet, Respekt och Ansvar.

Svenska Jägareförbundet är **öppet** för alla. Vi värdesätter nya idéer och konstruktiv kritik som en viktig del i demokratin och utvecklingen av förbundet. Vi bjuder in till att fler ska få uppleva jakt och viltvård, på så sätt ökar vi omvärldens kunskap om samspelet mellan vilt, människa och samhälle. Vi är stolta över att företräda Jägareförbundet i allt det vi gör och står för.

Vi har **respekt** för viltet, människan och naturen samt har klara jaktetiska riktlinjer. Vi arbetar för att bevara och utveckla den svenska jakten och viltvården, nu och för kommande generationer. Genom kunskap, erfarenhet och tydlighet skapar vi förtroende i vår omgivning, vilket är avgörande för den svenska jaktens framtid. Vi respekterar och stödjer varandra för förbundets bästa.

Vi tar gemensamt **ansvar** för utvecklingen av Svenska Jägareförbundet. Vi tar ansvar för vår organisation genom att vara lyhörda och förankra våra beslut och vi tar samhällsansvar genom att sakligt framföra fakta. Vårt eget ansvar är grundläggande, men som individer tar vi också ansvar för helheten så att vision, mål och medel hänger ihop.

JÄGAREFÖRBUNDETS ÄNDAMÅL OCH VISION

Vårt grundläggande ändamål formulerades redan 1830 då vi bildades och i och med det blev landets första jakt-, vilt- och naturorganisation. Omsorgen om de vilda djuren var skälet. Viltstammarna utarmades på den tiden på grund av ett för högt jakttryck.

Det grundläggande ändamålet ligger fast, men är idag än mer utvecklat. Vi är en tydlig jägarorganisation men med naturvården i centrum. Vi arbetar utifrån en stor respekt för viltet, naturen, människan och samhället som kan sammanfattas i orden hänsyn och balans. Vi värnar friluftslivet och allemansrätten som en viktig del av människors välbefinnande och som medlemmar i Svenskt Friluftsliv samarbetar vi också med andra friluftorganisationer.

Svenska Jägareförbundet ska genom en riksomfattande organisation bestående av länsjaktvårdsföreningar och jaktvårdskretsar, i samverkan med myndigheter och andra organisationer, ta tillvara medlemmarnas intressen för natur, jakt och viltförvaltning genom:

- Att sprida kunskap om vilt och arbeta för ökad förståelse för människans ansvar för naturen.
- Att arbeta för biologisk mångfald med artrika och livskraftiga viltstammar i ett hållbart ekosystem.
- Att arbeta för att viltets behov av variationsrika och produktiva miljöer blir tillgodosett.
- Att föra fram jaktens stora värde för människors livskvalitet samt viltet som en förnyelsebar naturresurs.
- Att arbeta för en långsiktigt hållbar jakt bedriven utifrån god kunskap om viltförvaltning och hög etik.
- Att lokalt, nationellt och internationellt arbeta för den svenska jakttraditionen och för jaktens framtid.
- Att erbjuda god medlemservice.

Vi är partipolitiskt obundna. Verksamhetens kvalitet främjas av hög integritet och en demokratisk organisation som ska vila på ett stort mått av förankring och transparens. Att medlemmar, förtroendevalda och tjänstemän strävar mot samma mål är en förutsättning för en väl fungerande verksamhet. Därför måste vår organisation utvecklas kontinuerligt och en modern och god arbetsmiljö säkerställas. Mångfald vad avser kön, etnicitet och kompetens ska eftersträvas.

Visionen är lika enkel som tydlig:
”Svenska Jägareförbundet ska med kraft och kunskap leda och utveckla den svenska jakten och viltvården.”

Utifrån visionen bygger vi vår verksamhet och arbetar mot gemensamma mål.

”

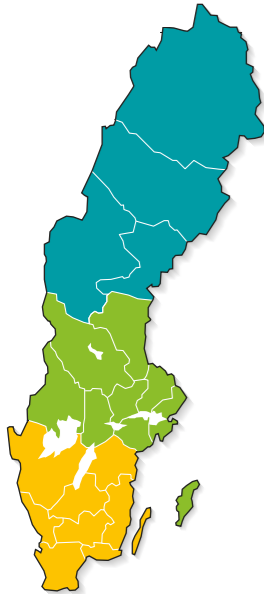

Visionen är lika enkel som tydlig: Svenska Jägareförbundet ska med kraft och kunskap leda och utveckla den svenska jakten och viltvården.

Björn Sprängare

”

JÄGAREFÖRBUNDETS REGIONER

Samarbete och samverkan inom förbundet

Regionerna arbetar för att samverka, samarbeta och koordinering sker mellan tjänstemän och förtroendevalda i våra länsföreningar. Sedan regionerna bildades och arbetssättet med våra funktioner implementerats har samarbetet och koordineringen inom och mellan våra funktioner stärkts.

Samarbete och samverkan utom förbundet

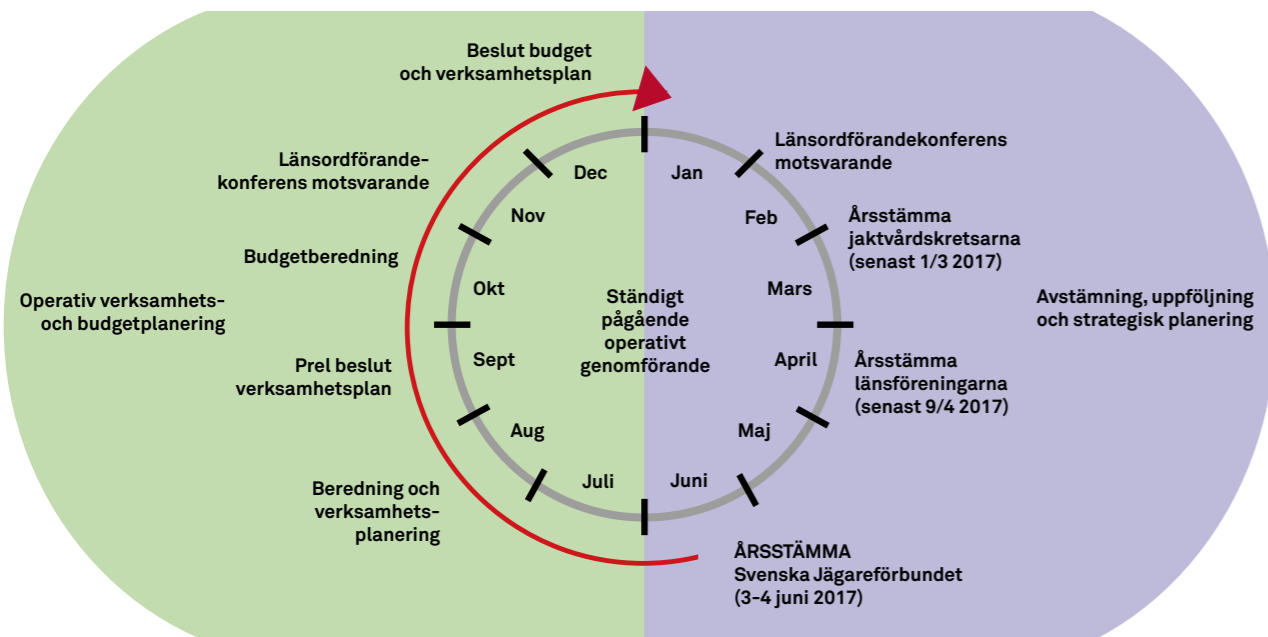
Samarbetet och samverkan med länens viltförvaltningsdelegater är omfattande och behoven varierar av naturliga skäl i de tre regionerna. Omfattningen varierar också från län till län. Samarbete är en viktig del i regionernas arbete och en nyckel till framsynt viltförvaltning. Samverkan till följd av den allt mer ökande rovdjursförekomsten tilltar såväl inför länsstyrelsernas beslut om skyddsjakt på rovdjur men också inför länsstyrelsernas beslut om licensjakt på rovdjur.

På regionnivå sker samverkan med skogsbrukets viltgrupp i två av förbundets tre regioner. Mer intensifierad samverkan med Lantbrukarnas riksförbund (LRF) på regionala och lokala nivåer har inletts i flera län.

Förbundets arbete inom ramen för flerartsförvaltning är i sin linda och behovet av ökad kunskap är stort och ökande då allt fler klövviltsarter etablerar sig över större ytor i framför allt södra och mellersta Sverige. Regionernas personal spelar en mycket viktig roll i dessa samverkansforum bland annat för att bistå med saklig kompetens men även för att lyfta fram jakten och viltförvaltningen som en naturlig del av brukandet.

Basverksamhet att lyfta fram

Under säsongen introducerades en ny version av www.viltdata.se. I stort genomfördes bytet till nytt system smidigt och korrigeringar har gjorts och görs fortlöpande. När detta introducerades infördes också kronobs över hela landet samt klövviltsobs i tre försöksområden.

Efterfrågan på utbildning ökar och inget tyder på att det kommer att bli lägre efterfrågan kommande år.

Under året har fokus också varit att få en ökad användning av www.skandobs.se som en hjälp i rovdjursförvaltningen och vara behjälpliga vid björnsplinningsinventeringarna.

I dessa verksamheter spelar personalen i fält en viktig roll för att förmedla efterfrågade kunskaper till alla aktörer i viltförvaltningen. Efterfrågan från allmänhet och jägare ökar ständigt och omfattar främst rådgivning och stöd i enskilda ärenden.

Över hela landet har fokus fortsatt varit att på ett bra sätt genomföra en ordnad älgförvaltning. I flera av de så kallade rovdjurslänerna påverkas möjligheterna till detta då koncentrationen av varg är allt för hög. Den avsiktsförklaring som träffades mellan Jägareförbundet och skogsbruket/LRF var viktig för att lägga grunden för ett samarbete som kan föra frågorna framåt på ett konstruktivt sätt. Utmaningen i älgförvaltningen är fortsatt att nå nivåer som kan accepteras av alla parter samtidigt som man inte tappar fokus på att höja kvalitén i älgstammen. Detta arbete sker främst via utbildningar av och information till älgskötselområden, älgförvaltningsgrupper och viltförvaltningsdelegationer.

För vår personal är också information till medlemmar, övriga jägare, allmänhet och myndigheter en stor del av arbetet. Detta gäller alla jaktrelaterade frågor och sker både som enskilda samtal, på olika mötesplatser och på mässor samt i media.

Region Norr

Det riksdagsbeslut rörande fjälljakten som togs under året var positivt men skapade samtidigt arbete för att på ett bra sätt få detta implementerat ner på länsstyrelsenivå. Klövviltsförvaltningen i regionen är främst inriktad på älg och här pågår ständigt ett aktivt arbete med samverkan och samarbete på fältet. Eftersom kronviltet ökar så är också behovet stort av att bilda nya kronskötselområden. Utbildning och information rörande kronviltet efterfrågas allt mer.

Region Mitt

I den mellersta regionen har arbetet med förberedelser för genomförandet av 2017 års vargjakt varit mycket omfattande. Kronhjortens etablering och utbredning ökar inom regionens län och med detta följer ett ökat behov av kunskap inom länsföreningar och kretsar. Vildsvinsutbredningen fortsätter och etableringen har nu nått in i södra delarna av Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län. Förbundets arbete inriktas i denna fråga på att främja lokalt samarbete, lokal samverkan och att utbilda såväl jägare som markägare i vildsvinsförvaltning.

Region Syd

Det är fortsatt en stor efterfrågan på utbildning och information om älgförvaltning generellt i regionen. Det kan konstateras att fortsatt arbete måste bedrivas i syfte att säkerställa en högre kvalitet på älgstammen. En bidragande orsak till att det årligen krävs stora utbildningsinsatser i älgförvaltningssystemet bedöms vara att företrädare i systemet byts ut. Arbetet med vildsvinsförvaltning inriktas på att fortsatt främja lokal samverkan bland annat genom information och utbildningar, vilket är nyckeln till att kunna hantera vildsvinsfrågan. Generellt inom regionen bedöms vildsvinsstammen vara i balans men lokalt förekommer skador. Störst upplevs problemen i etableringsområdena.

”

Den avsiktsförklaring som träffades mellan Jägareförbundet och skogsbruket/LRF var viktig för att lägga grunden för ett samarbete som kan föra frågorna framåt på ett konstruktivt sätt.

Torbjörn Larsson

”

FUNKTIONEN JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Arbetet med de fastställda målen för 2016:

• **Har vi genom fokusprojekten rådjur, fältvilt, rovdjur och dovvilt tagit fram fakta för kompetensutveckling samt förvaltning.**

Fokusprojekt rådjur omsätts i en utbildning som lanseras under våren 2018. Utbildningen innehåller en del nytt material om bland annat rovdjurspredation och konkurrens med andra arter, främst dovhjort.

Fokusprojekt fältvilt omvandlades under året till en långsiktig satsning på viltet i jordbrukslandskapet. Anledningen är främst att viltet i jordbrukslandskapet påverkas i mycket hög utsträckning av EU:s och vår nationella jordbrukspolitik som styrs med hjälp av olika stöd och stödformer. Förbundet bedömde att ett fokusprojekt på ett år inte är tillräckligt för att bilda utgångspunkt för långsiktigt hållbar förändring eller påverkan. Vidare bedömer förbundet att många av de frågor vi kommer att behöva hantera i framtiden berör just jordbruksmarken, till exempel hjortförvaltning, vildsvinsförvaltning, gåsförvaltning och andra stora fåglar (tranor och svanar).

Fältviltet är också en av mycket få jaktbara artgrupper som stadigt minskat i antal och utbredning de senaste decennierna. Därför beslutades att inleda en långsiktig satsning på kompetensuppbyggnad och faktainsamling i just jordbruksfrågor. Förbundet har också under året rekryterat ny kompetens vad gäller just agrara frågor. Inom ramen för denna satsning inleddes under året arbetet med att skapa förevisningsmarker (Öster Malma) samt en översyn av befintligt utbildningsmaterial rörande främst fältvilt och viltvård i odlingslandskapet.

Fortsättningsvis fokuserar förbundet på fortbildning av personal i dessa frågor samt inleder påverkansarbete i Bryssel och på nationell nivå för att möjliggöra ett viltvänligt jordbruk med bibehållna eller nya stöd. Vidare inleds arbetet med att bygga ett interaktivt viltvårdsverktyg samt skapandet av ett antal informativa kortfilmer, för spridning bland annat via sociala medier, om enkla viltvårdsåtgärder i odlingslandskapet.

Fokusprojekt rovdjur innebar i korthet att stödja förvaltningen med förbättrade verktyg för att kunna ta hänsyn till aktuell rovdjursförekomst i förvaltningen av främst älg. Satsningen gjordes genom en ny och omarbetad modul för simulering av rovdjurspredation på älg i simuleringssystemet Älgfrode. Denna version lanserades i januari 2016 och hade vid årets slut laddats ned av 147 av landets 149 Älgförvaltningsgrupper.

Fokusprojekt dovvilt fick av resursskäl skjutas på framtiden under 2016. Förbundet planerar att genomföra projektet under 2017 med lansering av en förvaltningsutbildning under våren 2018.

• **Har vi etablerat inventeringsmetoder för kronvilt och utvecklat metoder för vildsvinsinventering.**

Under hösten 2016 genomfördes förändringar i de obsmetoder som används med syfte att förbereda för flerartsförvaltning. Den traditionella älgobsen utökades med observationer av kronhjort, medan metoden i övrigt är oförändrad. Denna metod används från och med hösten 2016 i hela landet förutom i några försöksområden. Klövviltsobs genomförs under hösten 2016 i försökssyfte inom Söder-

Under hösten 2016 genomfördes förändringar i de obsmetoder som används med syfte att förbereda för flerartsförvaltning.

Torbjörn Lövbom

manlands och Kronobergs län samt i två älgförvaltningsområden i Västerbotten. Metoden innehåller samtliga klövviltarter och samlas in under en längre tidsperiod än älg- och kronobsen. Metoden kommer att utvärderas inom forskningsprojektet Beyond moose vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU). Under hösten 2016 har cirka 650 000 mantimmar klövviltsobs rapporterats i Viltdata.

• **Har vi etablerat en ny rovdjursinventeringsorganisation.**

I enlighet med det avtal som slöts med Naturvårdsverket vid halvårsskiftet 2015 har inriktningen vid uppbyggnad av ett rapporteringssystem på länsnivå, varit att bygga upp en organisation med "lokala samordnare" inom jaktvårdskretsarna. Den lokala samordnaren skall vara kontaktperson mellan länsstyrelserna och jägarna i kretsen. Andra viktiga uppgifter är att vara lokal ambassadör för inventeringsarbetet samt att marknadsföra rapportering via Skandobs. I flertalet län har Jägareförbundet också valt att inom jaktvårdskretsen bygga upp ett nätverk av "lokala spårare".

I flertalet län har inriktningen varit att utse en samordnare per jaktvårdskrets. I något län med många kretsar har man valt inriktningen att en samordnare ansvarar för mer än en krets. Det finns också exempel på att man inte utsett någon ansvarig i storstadskretsar som saknar jaktmarker. I dagsläget har cirka 75 procent av jaktvårdskretsarna en lokal samordnare.

Som framgår av tabell 1 är måluppfyllnaden hög i de mer rovdjurstäta förvaltningsområdena. Uppstarten av organiseringen har gått i långsammare takt i Södra FO, men inför nästa inventeringssäsong är inriktningen att ha fullgod täckning av samordnare. Uppbyggnaden av nätverk med lokala spårare har varit mest omfattande i vargtäta län som Värmland, Örebro, Dalarna och Västmanland.

I nästan alla län har utbildning av lokalt ansvariga/spårare genomförts. Som stöd för arbetet har de fått en utförlig bok om rovdjursspårning, som framtagits av Viltskadecenter. Inom de tre förvaltningsområdena (Gotland undantaget) har Jägareförbundet genomfört information om avtalet på läns- och krets nivå i samtliga län och länsjaktvårdsföreningar. Likaså har dialog med länsstyrelsen genomförts i samtliga län.

Tabell 1. Antal utsedda samordnare och spårare samt mål inför nästa inventeringssäsong

Förvaltningsområde	Antal jaktvårdskretsar	Antal lokala samordnare		Antal lokala spårare	
		Utsedda	Målsättning	Utsedda	Målsättning
Norra	62	55	62	0	130
Mellersta	175	133	154	181	350
Södra	87	55	87	55	130
SUMMA	324	243	303	236	610

JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

”

Jägareförbundets rapportörer svarade för minst hälften av de lo- och vargrapporter som inrapporterades av privatpersoner under den aktuella perioden.

Björn Sundgren

”

Via Skandobs databas är det möjligt att få en översikt över inkomna rovdjursrapporter. För personer som registrerat att de tillhör "Jägareförbundets löpande inventering" kan man även få uppgift om hur många av rapporterna i ett område som härrör från denna kategori. Svenska Jägareförbundets rapportörer svarade för minst hälften av de lo- och vargrapporter som inrapporterades av privatpersoner under den aktuella perioden (Tabell 2). En jämförelse mellan förvaltningsområdena visar att 68 procent av lodjursrapporterna och 94 procent av vargrapporterna kommer från mellersta förvaltningsområdet.

Tabell 2. Andelen rapporter i Skandobs (Lo och varg) registrerade inom Jägareförbundets inventeringsorganisation under perioden juli 2015 till april 2016.

Förvaltningsområde	Rapporter lodjur utom lst	Rapporter lodjur SJF:sorg	Andel SJF:s org	Rapporter varg utom lst	Rapporter varg SJF:sorg	Andel SJF:s org
Norra	145	62	43%	32	15	47%
Mellersta	774	408	53%	970	496	51%
Södra	217	137	62%	28	9	32%
SUMMA	1 136	607	53%	1 030	520	50%

I Norrbotten och Västerbotten rapporteras få rovdjur i Skandobs. Samebyarna samarbetar sedan länge på ett förtjänstfullt sätt med länsstyrelserna i arbetet med att bedöma rovdjurstillgången. Inledningsvis har Jägareförbundets ansvariga i dessa län upplevt ett svalt intresse från länsstyrelserna för aktuell satsning på rapportering i Skandobs via jägarkåren.

Enligt avtalet fick Jägareförbundet i uppdrag att verka för att alla jägare ska registrera Rovdjursobs i hela landet samt att överlämna resultatet till Naturvårdsverket. Förbundet har därefter överenskommit med Naturvårdsverket att även förse länsstyrelserna med motsvarande data.

Jägareförbundets älgobsinventering har en lång tradition, och sedan 1985 är rapporterade älgobservationer det material som tillsammans med avskjutningsstatistik är rikstäckande som underlag för förvaltningsbeslut inom älgförvaltningen. Sedan många år finns kolumner för observationer av stora rovdjur (björn, lo, järv och varg) på förbundets blanketter för redovisning av älgobservationer. Sedan år 2000 har Jägareförbundet årligen redovisat "Björnobs".

Insamlade data rapporteras av jägarna i några olika databaser. Antalet "obstimmar" i föreliggande redovisning baseras på data rapporterade till "Viltdata", "Jaktrapport" samt "Moossecare".

Rovdjursobservationer i samband med "Älgobs" - rapportering 2015: i Sverige, de tre förvaltningsområdena (FO) samt enskilda län

	Antal Obstimmar	Vuxen björn antal individer	Unge björn antal individer	Björn antal individer	Björnobs/1000 mantimmar	Lodjur antal individer	Järv antal individer	Varg antal individer
2015 Sverige	5076065	929	260	1189		222	102	299
2015 Norra FO	1839919	669	175	844		56	83	14
2015 Mellersta FO	2061769	260	85	345		98	19	282
2015 Södra FO	1174377	0	0	0		68	0	3
2015 Norrbotten	484230	130	31	161	0,3325	7	4	6
2015 Västerbotten	499530	161	31	192	0,3844	16	24	2
2015 Jämtland	533207	271	83	354	0,6639	24	40	2
2015 Västernorrland	322952	107	30	137	0,4242	9	15	4
2015 Gävleborg	371956	142	39	181	0,4866	21	6	64
2015 Dalarna	509167	111	46	157	0,3083	17	11	87
2015 Västmanland	85215	0	0	0		5	0	13
2015 Örebro	137870	0	0	0		8	0	12
2015 Värmland	364905	7	0	7		15	2	101
2015 Västra Götaland	402553	0	0	0		6	0	4
2015 Uppsala	136650	0	0	0		20	0	1
2015 Stockholm	53453	0	0	0		6	0	0
2015 Södermanland	84311	0	0	0		4	0	0
2015 Östergötland	158315	0	0	0		9	0	0
2015 Jönköping	233116	0	0	0		5	0	0
2015 Kronoberg	200069	0	0	0		6	0	2
2015 Kalmar	260949	0	0	0		27	0	1
2015 Blekinge	38307	0	0	0		4	0	0
2015 Skåne	56333	0	0	0		6	0	0
2015 Halland	142977	0	0	0		7	0	0

Viljan från jägarhåll att rapportera är mycket god. Under 2015/16 har älgobservationer rapporterats från 94 procent av alla registrerade älgskötselområden i landet, medan motsvarande siffra för licensområden varit 30 procent. Totalt omfattar redovisningen för 2015/16 drygt 5 miljoner "obstimmar".

Via olika kanaler - i interna informationsbrev till läns- och kretsfunctionärer och på hemsidor med mera, har övergripande information om Jägareförbundets ökade engagemang i rovdjursinventeringar spritts i landet. Vid många olika typer av möten har Jägareförbundets fältpersonal därtill gjort mer detaljerade informationsinsatser om databasen "Skandobs" samt om möjligheterna att rapportera och få positionsbestämning via den egna mobiltelefonen.

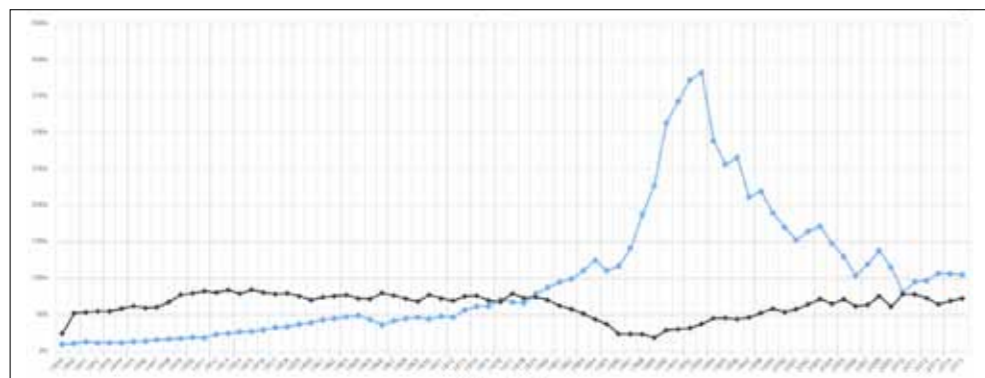
På jaktmässor ibland annat Fäviken, Sunne, Tullgarn, Elmia samt Bosjökloster har Jägareförbundet informerat en bredare målgrupp via informationsmaterial och samtal med besökare vid förbundets montrar.

JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

• Har vi infört och utbildat i nya vildata.

Jägareförbundet webbaserade system Vildata utgör, allt sedan starten 2007, förbundets huvudsakliga verktyg för att följa och synliggöra de jaktbara viltstammarnas tillstånd och utveckling. Tusentals jaktlag från alla delar av Sverige förser systemet med uppgifter. Dels från älgjakten och dels från jakten på övriga viltarter. Data presenteras i rapporter vilka uppdateras i realtid.

I augusti 2016 lanserade förbundet en helt ny version av Vildata med fokus på flerartsförvaltning. Förutom förenklade rutiner för avskjutningsrapportering (där alla arter nu rapporteras på samma ställe) innehåller det nya systemet utökade möjligheter till rapportering av biologiska uppgifter för andra klövviltarter än älg, samt utökade observationsmetoder. Systemet innehåller redan vid introduktionen fler statistikrapporter än tidigare och möjliggör nu, som exempel, att två viltarters avskjutning jämförs. Avskjutning på nationell nivå finns tillgänglig sedan 1939 vilket i ett internationellt perspektiv är unikt långa tidsserier.

Graf som visar den skattade avskjutningen av rödrev (svart linje) och rådjur (blå linje) på nationell nivå under perioden 1939-2005. Rådjurens avskjutningen ökade drastiskt när räven drabbades av rävsjuka.

Från starten den 18 augusti och fram till årets slut hade nya Vildata totalt 87 501 besök av 29 904 unika besökare. Antalet samtidiga besökare var högst under första delen av oktober vilket sammanhänger med att älgjakten startat i södra Sverige och återupptagits efter brunstuppehåll i norr. Under några tillfällen hade systemet då fler än 300 samtida besökare.

Under 2017 kommer arbetet med Vildata främst att fokusera på utökade statistikrapporter. Inte minst gäller det kartbaserade presentationer och data som genereras i Vildatas nyutvecklade funktioner (obsmetoder, biologiska data). Utbildningar i användandet av nya Vildata har under 2016 genomförts i samtliga län.

• Har vi utvecklat arbetssätt och information avseende "forskningstjugan".

Förbundsstyrelsen fastslog i slutet av 2015, efter förslag från Forsknings- och utvecklingsgruppen, ett delvis nytt arbetssätt för Forskningstjugan. Förslaget innebär i korthet ett minskat fokus på extern finansiering, där overheadkostnaderna ökat på senare år, till förmån för mer kompetensuppbyggnad internt samt ökad flexibilitet för särskilda satsningar. Beslutet realiserades under 2016 genom att en forskare anställdes på halvtid och en forskningskommunikatör på halvtid, med finansiering från Forskningstjugan. Vidare finansierades ett antal jaktkortlösarundersökningar samt studier av jägarnas övningskytte med mera med medel från Forskningstjugan. För övrigt arrangerade förbundet under hösten ett Jakttidsseminarium för att inleda processen med en översyn av våra jakttider.

• Har vi beståndsreglerande jakt på varg.

Under de sista dagarna 2016 kom Högsta förvaltningsdomstolens beslut angående 2016 års licensjakt på varg. Beslutet slog fast att de länsstyrelsebeslut som kom 2015 och gällde jakt under januari och februari 2016, omfattande 46 vargar, var korrekta, väl motiverade och uppfyllde alla rättsliga krav. Mot bakgrund av detta kunde licensjakten i början av 2017 genomföras. Totalt fälldes under denna jakt 25 vargar.

• Har vi utvecklat ett koncept för tidig förvarning av invasiva arter i Europa med hjälp av viltkameror (EWSIS)

Ett koncept för kameraövervakning av invasiva arter på europeisk nivå utarbetades under våren och sommaren 2016. Arbetet mynnade ut i en EU-Life ansökan som skickades in under tidig höst. Ansökan passerade en första gallring strax före jul men avslogs därefter. Efter en utvärdering avgörs om ett nytt försök ska göras efter nödvändiga kompletteringar.

• Har vi tagit fram koncept för "urban viltförvaltning".

Förbundet har under 2016 fört en dialog med Sveriges kommuner och landsting (SKL) samt ett flertal kommuner spridda över landet. Det är helt klart att den kommunala skyddsjakten är helt oreglerad och ingen som helst samordning finns idag mellan kommuner eller myndigheter som berörs av verksamheten. Ett stort problem i arbetet med en behovsstudie är att verksamheten kategoriseras mycket olika av kommunerna. Många anser det vara "miljö och hälsa" medan andra sorterar in det på olika juridiska enheter, renhållning eller som "naturvård". Det finns heller ingen kontroll av omfattningen på verksamheten men den är utan tvekan omfattande och enligt samstämmiga uppgifter ökande.

Sammanfattningsvis ser förbundet ett stort, och ökande, behov av styrning och samordning av den kommunala skyddsjakten. I förbundets ögon finns många likheter mellan den kommunala skyddsjakten och trafikeftersöksverksamheten. Med små resurser skulle man kunna bygga upp den kommunala skyddsjakten på samma sätt som trafikeftersöksverksamheten med en nationell databas, nationellt upphandlade försäkringar och arbetstecken, nationellt fastslagna ersättningsnivåer och "anställningsförhållanden" samt en obligatorisk utbildning med tillhörande register för dem som genomgått utbildningen och godkänts.

• Har vi tagit fram nya fakta rörande jaktens- och viltets värde.

Arbetet med att kartlägga jaktens- och viltets värden inleddes under 2016 med bland annat utformning och planering av en större enkätstudie till jaktkortslösare. Vidare fick förbundet under slutet av 2016 ett uppdrag från Naturvårdsverket att kartlägga "viltets ekosystemtjänster". Detta arbete ska utmynna i en rapport i oktober 2017.

Under året genomförde också Naturvårdsverket ett arbete i projektform för att kartlägga viltets värden där förbundet hade en tongivande roll. Arbetet avrapporterades under våren 2016 med en konferens, "Skogens guld". Naturvårdsverket kunde konstatera att det är mycket svårt att kartlägga och kvantifiera alla viltets värden men summan kan uppgå till så mycket som 500 miljarder.

”

Förbundet ser ett stort, och ökande, behov av styrning och samordning av den kommunala skyddsjakten.

Britt-Marie Nordquist

”

JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Småviltjakten på statens marker i fjällområdet

Frågan om hur upplåtelse av småviltjakt på statens marker i fjällområdet (det vill säga på statens marker ovan odlingsgränsen i Norr- och Västerbotten och på renbetesfjällen i Jämtland) ska vara organiserad har under många år varit en av Svenska Jägareförbundets prioriterade frågor. 2007 gjordes en ändring i rennäringsförordningen som medförde att alla jägare, oavsett vilket land de var bosatta i, blev jämställda med jägare boende i Sverige. Beslutet möttes av stark kritik från Jägareförbundet, den svenska jägarkåren med flera intressen vilket i sin tur medförde att det för Jägareförbundet blev en högprioriterad fråga att få till stånd en acceptabel lösning på den så kallade "fjälljaksfrågan".

Frågan om hur upplåtelse av småviltjakt på statens marker i fjällområdet ska vara organiserad har under många år varit en av Svenska Jägareförbundets prioriterade frågor.

Peter Eriksson

Under det gångna året har Jägareförbundet haft ett flertal kontakter med näringsdepartementet i frågan med avsikt att få till stånd ett för olika intressen optimalt regelverk. I september 2016 kom så regeringens beslut om en ny lydelse av 3 § rennäringsförordningen, där upplåtelse av småviltjakt i fjällområdet regleras. Utformningen av paragrafen var inte så tydlig som man hade kunnat önska men den öppnade ändå enligt Jägareförbundet möjligheter till betydande förbättringar för jägare bosatta i Sverige. Förbundet agerade kraftigt för att få till stånd lämpliga tillämpningsföreskrifter från Jordbruksverket. Verket överlät dock frågan till berörda länsstyrelser. Länsstyrelserna har nu gemensamt presenterat regler för jakten inför den kommande jaktsäsongen. Reglerna innebär att jakten under de första tre veckorna reserveras för jägare som bor i Sverige och vissa andra grupper med speciell anknytning till Sverige.

Kust- och havsjaksfrågor

Svenska Jägareförbundet har under året genomfört vissa organisatoriska förändringar i sitt arbete med kust- och havsjaksfrågor. Förändringarna kommer inte att förändra den starka lokala förankring dessa frågor har haft inom Jägareförbundet men däremot skapa en tydligare koppling till den högsta ledningen, förbundsstyrelsen. Det kommer, liksom tidigare, att genomföras ett kustjaktseminarium i Jägareförbundets regi varje år.

Under året återrapporterade Naturvårdsverket till regeringen uppdraget att utreda lämpligheten av ett genomförande av det Jägareförbundets föreslagit om en förenklad tillståndsgivning för rätt att jaga på allmänt vatten och på statens holmar, klippor och skär. I sitt svar ställde sig Naturvårdsverket positivt till förslaget. Sedan tidigare har Naturvårdsverket på regeringens uppdrag utrett, och ställt sig positiva till, att Sverige ska införa licensjakt efter säl. Vidare har Naturvårdsverket i 2017 års regleringsbrev fått i uppdrag att utreda frågan om Sverige ska tillåta jakt inom Sveriges ekonomiska zon. Förhoppningsvis ska regeringens ökade intresse för kustjaktfrågor i närtid även resultera i beslut som kan vara positiva för såväl viltförvaltning som jakten i våra kustområden.

Efter att under 2015 ha haft ett generöst regelverk i beslutet om skydds jakt efter gråsäl och knubbsäl, fick vi 2016 ett mycket restriktivt beslut. Resultatet av det skärpta regelverket visade sig i en kraftigt sänkt nyttjandegrad (cirka 30 procent) av de beviljade kvoterna. En positiv del i fjolårets beslut om generell skydds jakt efter säl var däremot att även vikaresäl för första gången inkluderades i beslutet.

Svenska Jägareförbundet har medverkat som observatör, representerande Nordisk Jägarsamverkan, i HELCOM (Helsingforskommissionen).

Rovdjursrådet

Rådet har under verksamhetsåret hållit ett flertal telefonmöten samt ett fysiskt möte. Rådet var representerat vid det nationella rovdjursrådet kopplat till Naturvårdsverket samt i Vålådalen av ansvarig tjänsteman.

Arbetet under 2016 har präglats av en rad juridiska processer i vargfrågan. Högsta förvaltningsdomstolen hade kommit fram till att i stort sett alla bevarandeorganisationer har rätt att överklaga länsstyrelsernas och Naturvårdsverkets beslut om vargjakt till domstol. Sådana överklaganden ledde till att vargjakten 2016 stoppades i tre av fem län.

Under året ändrade regeringen reglerna för hur länsstyrelsernas beslut om jakt överklagas. I stället för att som tidigare överprövas av Naturvårdsverket går sådana ärenden numera direkt till förvaltningsdomstol. De koncentreras också till en domstol, Förvaltningsrätten i Luleå. Förvaltningsrättens avgöranden kan överklagas till Kammarrätten i Sundsvall. Detta enklare system var en nödvändig och välkommen förändring och närmast en förutsättning för att beståndsreglerande jakt ska gå att genomföra.

De beslut om licensjakt i början av 2017 på sammanlagt 24 vargar som togs av länsstyrelserna under 2016 överklagades av olika bevarandeorganisationer. Samtidigt pågick rättegången om 2016 års licensjakt i Värmland under hela året, trots att tiden för jakten hade löpt ut.

Den 30 december 2016 meddelade Högsta förvaltningsdomstolen sitt beslut som innebar att det var fel att stoppa 2016 års jakt. Det blev inte heller något stopp för jakten 2017 utan den kunde genomföras i samtliga län.

Högsta förvaltningsdomstolens beslut innehåller en pedagogisk genomgång av de frågor som behöver tas upp i ett beslut om licensjakt på varg. Det förtydligar också vilka krav som måste ställas mot bakgrund av EU:s art- och habitatdirektiv. Flera av de aspekter som Jägareförbundet hade fört fram - påverkan på jaktbart vilt, svårigheten att be-driva löshunds jakt, med mera - återfinns i domstolens motivering.

Vi kan konstatera att den väg som Jägareförbundet har valt och hållit fast vid, inte bara har politiskt stöd utan även har fått godkänt vid en juridisk prövning i högsta instans. Det faktum att vi som en av få organisationer har respekterat riksdagsbeslutet har bidragit till att stärka jaktens och jägarnas anseende bland allmänheten, beslutfattare och myndigheter. Men framför allt har vi genom vårt arbete uppnått en förvaltning som ger möjligheter att begränsa vargstammen, vilket är förbundets viktigaste mål.

Arbetet fortsätter. Tyngdpunkten kommer att förskjutas till den internationella arenan. Sverige måste inför Kommissionen stå upp för den politik som beslutats av Riksdagen och godkänts av Högsta förvaltningsdomstolen. Men det betyder också att den praktiska förvaltning som nu är möjlig kommer att engagera länsföreningarna och deras representation i viltförvaltningsdelegationerna i än högre grad. Givetvis med stöd av förbundet nationellt. I detta ligger också arbetet med att vara med i inventeringsarbetet och rapporteringen av stora rovdjur i en större omfattning än tidigare.

Vi kan konstatera att den väg som Jägareförbundet har valt och hållit fast vid, inte bara har politiskt stöd utan även har fått godkänt vid en juridisk prövning i högsta instans.

Anders Iacobæus

JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Beräknad avskjutning jaktåret 2015/2016

Trendanalyser för arter med en skattad avskjutning under 500 individer per år är förknippade med stor risk för slumpmässig variation, till exempel i klimat under jaktsäsong, antal jaktmandagar eller insamlingstekniska begränsningar. Därför utelämnas jämförelsen med tidigare år för dessa arter.

Avskjutningen av varg, lodjur och björn baseras på de till SVA inrapporterade djuren från licensjakten under jaktåret. För lodjur är jämförelse med tidigare år inte möjlig då ingen licensjakt genomfördes under 2014/15.

Avskjutningen av dal- och fjällripa baseras till övervägande del på de till länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län inrapporterade avskjutningen på statens mark ovan odlingsgränsen. Till dessa värden har summerats den skattning som Jägareförbundet genomför nedan odlingsgränsen.

Avskjutningen av mårddhund baseras på de av Mårddhundsprojektet kvalitets-säkrade och kända mårddhundar som avlivats under jaktåret.

Avskjutningen av älg baseras på inrapporterade älgar till länsstyrelsen.

FOTO: KENNETH JOHANSSON

Alfågel 8	Kaja 82 491 (25 %)
Bisam 43	Kanadagås 29 770 (48 %)
Björktrast 1 541 (-12 %)	Knipa 7 558 (13 %)
Björn 226 (-16 %)	Kricka 5 112 (-40 %)
Bläsand 807 (20 %)	Kronvilt 8 222 (6 %)
Bläsgås 287	Kråka 70 280 (-3 %)
Bäver 12 928 (53 %)	Lodjur 44
Dalripa 46 714 (-14 %)	Mink 7 439 (1 %)
Dovvilt 38 860 (28 %)	Morkulla 1 520 (3 %)
Ejder 1 000 (-23 %)	Mufflon 185
Fasan 10 746 (-42 %)	Mård 11 778 (11 %)
Fiskmåås 9 235 (10 %)	Mårddhund 25 (-19 %)
Fjällripa 13 717 (18 %)	Nötskrika 33 112 (36 %)
Fälthare 25 233 (3 %)	Orre 18 642 (-9 %)
Grågås 25 233 (29 %)	Rapphöna 3 218 (-9 %)
Gråtrut 3 215 (-28 %)	Ringduva 66 250 (2 %)
Gräsand 63 807 (-35 %)	Rådjur 104 420 (-2 %)
Grävling 54 171 (87 %)	Råka 6 394 (39 %)
Havstrut 609 (-46 %)	Rödräv 72 052 (5 %)
Iller 2 198 (-22 %)	Sjööorre 47
Järpe 5 627 (-10 %)	Skata 64 812 (37 %)

FOTO: MAGNUS RYDHOLM

Skogshare
17 866 (-8 %)

Småskrake
267

Stadsduva
8 562 (-28 %)

Storskrake
1 705 (51 %)

Sädgås
1 582 (-6 %)

Tjäder
15 352 (-13 %)

Varg
14 (-68 %)

Vigg
3 295 (115 %)

Vildkanin
33 411 (80 %)

Vildsvin
97 626 (9 %)

Älg
82 984 (-5 %)

JAKT OCH VILTFÖRVALTNING

Viltolycksarbetet

Allmänheten rapporterade drygt 58 000 viltolyckor på väg till polisen under 2016. (www.viltolycka.se). Detta är en ökning från året innan med närmare 10 000 olyckor där rådjur står för den övervägande delen av ökningen. Det är ibland svårt för allmänheten att uppge vilken art sammanstötningen skett med, varför antalet olyckor per art i denna rapportering är behäftade med en del fel. Vanligaste felet är när trafikanter sammanstött med dovvilt men i god tro uppger rådjur. Detta vet vi eftersom de jägare som på polisens uppdrag undersöker viltets belägenhet kan ge mer korrekt information om viltart i sin rapportering. Därför ger den officiella viltolycksstatistiken bland annat lite för höga siffror på rådjur respektive för låga på dovvilt.

Viltolyckstalen för spårbundna fordon i Nationella Viltolycksrådets (NVR) databas avspeglar inte verkligheten, beroende på att rapporteringen inom Trafikverket ännu inte fungerar.

Under 2016 kom Jägareförbundet ännu en bit på vägen att tillhandahålla välutbildade och kompetenta jägare för eftersök av trafikskadat vilt. För att uppnå detta har utbildningsinsatser och kommunikativa insatser kombinerats med insatser för att reda ut vilka åtgärder vi bedömer effektivast.

Jägare med ansvar på kommun- och länsnivå gjorde även under 2016 en stor insats för att upprätthålla och utveckla tillgången på kompetenta eftersöksjägare. En del som gör att detta fungerar är att kommun- och länsansvariga verkar som kunskapsförmedlare, exempelvis när frågor uppstår lägre eller högre upp i organisationen, inom jägarkåren eller på polissidan. I samband med dessa kontakter kan också dessa områdesansvariga bidra med förslag på lösningar på problem som uppkommer inom organisationen.

Förbundet har under året arbetat tillsammans med polisen och Viltskadecenter för att säkerställa tillgången till eftersöksekipage som fungerar tillfredsställande för spårning av trafikskadade stora rovdjur. Två utbildningar är genomförda, på Grimsö respektive i Lycksele, med gott resultat. Totalt utbildades 16 ekipage vid dessa tillfällen. Denna satsning har fallit väl ut och satsningen kommer att permanentas och utvecklas under kommande år.

Förbundets teoretiska eftersöksutbildning via webben är fortsatt en viktig grund för dem som genomför de praktiska eftersöksutbildningarna. De uppdateringar som gjordes under 2016 har varit uppskattade. Totalt innehåller utbildningen nu fler än 110 sidor med illustrationer, foton och videofilmer som belyser kursinnehållet. Kursen har under året haft 482 deltagare.

Den praktiska delen av förbundets eftersöksutbildning efterfrågades och genomfördes över hela landet. Totalt har 555 ekipage genomgått denna utbildning.

Sex nya instruktörer för eftersöksutbildningen utbildades under året, vilka blir ett bra tillskott i mellersta och norra Sverige där de huvudsakligen kommer att vara aktiva.

Projekt Fjällgås

Under 2016 påbörjades utvärderingen och revidering av liggande åtgärdsprogram för fjällgås. Normalt löper åtgärdsprogram i fyraårscykler men på grund av bland annat arbetsbelastning på Naturvårdsverket har utvärdering av det utförda arbetet och revidering av programmet skjutits upp. Under 2017 kommer dock detta arbete avslutas och inför 2018 vet vi status på det nya programmet som ska löpa i minst fyra år.

FOTO: NIKLAS LILJEBÄCK

Verksamheten i projektet bedrevs med stöd från Jägareförbundet, Nordens Ark, Norrbottens Ornitologiska Förening, Naturvårdsverket, länsstyrelsen i Norrbotten, länsstyrelsen i Västerbotten och Alvins fond, men är helt beroende av de omfattande ideella insatser som görs. Verksamheten i projektet inkluderar driften av två större avelsanläggningar, utsättningar av fjällgäss i fjällen, inventeringar, kartläggning av viktiga platser för fjällgås, åtgärder för att minska risker för fjällgäss året om, vetenskapliga sammanställningar och kommunikativa insatser.

Avelspopulationen i avelsanläggningarna på Nordens Ark och Öster Malma producerar stora mängder utsättningsfåglar, 85 stycken under 2016, som kläcks av vildfångade föräldrar. Det är unikt vad det gäller naturvårdsprojekt. De flesta liknande projekt i världen har problem med att avelsdjuret har flera generationer i fångenskap, dras med inavelseffekter eller liknande.

Det tyska forskningsprojekt som betalats av bland annat BirdLife i Tyskland (NABU) avslutades under året. Inom projektet märktes fyra olika vilda fjällgäss med sändare och resultaten kommer att publiceras vetenskapligt.

Det mediala intresset har varit stort under året och Sveriges Radios program "Naturmorgon" sände från Hudiksvall när fjällgässen rastade där i september. SVT:s "Mitt i Naturen" gjorde ett inslag med fokus på utsättningarna 2016 där personal från Nordens Ark följdes under utsättningsfåglarnas resa från avelsanläggning till släpp i fjällen.

De motsättningar som länge funnits angående bevarandet av fjällgäss i Norden har fortsatt och varit föremål för diskussioner på högsta politiska nivå. EU-kommissionen kallade till ett särskilt möte för medlemsländerna då man vill ha en gemensam ståndpunkt inom unionen. EU-kommissionen gav sitt klara stöd för den linje Sverige, tillsammans med bland annat Tyskland och Holland, står för.

Mårdhundsprojektet

Att förhindra etablering av invasiva främmande arter är en viktig del av miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv. Som ett speciellt projekt (mårdhundsprojektet) som redovisas separat, ligger arbetet med att förhindra mårdhundens etablering i landet. Det är ett projekt med stöd från Naturvårdsverket och sker i nära samarbete med våra grannländer. Se bilaga.

FOTO: ANDERS PETERSSON

FUNKTIONEN OPINION OCH KOMMUNIKATION

”

I kommunikationsavdelningen ingår Svensk Jakt, information, webb, ungdom/integration och JAQT. Funktionen har haft och arbetat med nedanstående operativa mål för 2016:

- Har vi stärkt Jägareförbundets position som jakt- och naturorganisation genom att beskriva viltvårdens betydelse för naturvården i vår kommunikation.
- Har vi väl fungerande nätverk för kommunikation och opinionsbildning med enade budskap.
- Har vi ökat kunskapen och färdigheten i digital kommunikation.
- Har vi ett ökat mediegenomslag nationellt och regionalt.
- Har vi skapat långsiktighet med tydliga mål i ungdomsverksamheten från krets, till länsförening och förbund.
- Har vi en positiv utveckling mot JAQT:s mål 2017 (1 000 nya kvinnliga medlemmar, att kvinnor är lika nöjda med förbundet som män, samt att 20 procent av alla ledare och förtroendevalda är kvinnor).
- Har vi ett långsiktigt viltmatsprojekt med fokus på tillvaratagande och marknadsföring som en viktig del i svensk livsmedelsstrategi.

Målen i verksamhetsplanen, samt de strategiska målen bildar basen i allt kommunikationsarbete. Detta gäller såväl personal, länsföreningar, förtroendevalda som förbund som helhet, eftersom kommunikationen i förbundet är decentraliserad. I stort sett alla anställda och förtroendevalda har i olika omfattning kommunikationsansvar och uppgifter.

I kommunikationsarbetet märks det tydligt att såväl förmågan som förståelsen för information, kommunikation och opinionsbildning ökar i organisationen. Jägareförbundets kommunikations- och opinionsarbete blir allt bättre. Än finns det förstås mycket mer som kan utvecklas för att förfina insatserna, professionalisera utförandet, målgruppsanpassa budskap och välja rätt kanaler, samt öka användandet av sociala medier.

En viktig del av kommunikationsarbetet har varit interninformation: att till personal och förtroendevalda sprida kunskap om vad förbundet gör och vad det tycker i olika frågor. Snabb information kring beslut och förändringar av viltförvaltningen till organisationen har varit en målsättning. Detta har vi lyckats med.

De gånger vi har velat nå ut brett i samhället med våra budskap har vi lyckats. Genom befintliga kanaler när vi myndigheter, politiker, medlemmar och jägarkollektiv. Vi behöver dock utvecklas för att bättre nå den breda allmänheten.

Svenska Jägareförbundet ska vara en öppen organisation. Därför är transparens och tillgänglighet viktiga beståndsdelar i allt vi gör. Förbundet är mån om att bistå och dela med sig av sin kunskap till media och allmänhet på bästa sätt och bygga bra relationer med pressen.

Opinionsbildning

Många länsföreningar tar regelbundet initiativ till opinionsbildning/intressebevakning via möten med sina regionala riksdagsbankar. Flera länsföreningar har också utvecklat ett bra koncept för hur de ska arbeta med kommunikation och tar ett större ansvar för regionala frågor. Nationellt arbetar förbundet brett och målmedvetet med faktaupplysningar och opinionsbildning genom debatter, seminarier, möten och utspel i media. Forskningsresultat och fakta är grunden i vår opinionsbildning.

Länskommunikatörer

Under slutet av 2016 hölls ett nationellt möte med länskommunikatörsnätverket. Många olika frågor diskuterades för att öka förståelsen kring arbetssätt, sprida goda exempel och strukturera arbetet. Det hölls också en utbildning om sociala medier. Resultaten av nätverket blir successivt bättre. Dock har det visat sig svårt i några län att hitta en länskommunikatör. Den största vinsten av arbetssättet är att alla länsföreningar känner ett större ansvar för kommunikationen i förbundet.

Indexmätningar

Under 2014 infördes årliga indexmätningar för att få vetskap om hur medlemmarna uppfattar förbundet och det arbete som utförs. Under 2016 fick vi underlag som gör det möjligt att se trender. Delar av materialet kommunicerades med analyser under januari 2017.

Samhällsnytta

Som en del i arbetet med att visa upp vad Svenska Jägareförbundet tillför samhället togs under 2016 en broschyr fram om hur jägarna bidrar med samhällsnytta. Broschyren skickades ut i länen och har delats ut till politiker, tjänstemän vid myndigheter och allmänhet.

Medieutbildningar

Under året har flera tillfällen erbjudits förtroendevalda och tjänstemän att lära sig hur media arbetar och hur man agerar i intervjusituationer. Det är viktigt att vi möter företrädare för media och förklarar hur jakten och viltet förvaltas på ett klokt och hållbart sätt. Även utbildningar med inriktning mot sociala medier har genomförts. Dessa har syftat till att ge en grundläggande kunskap om de verktyg som finns och hur vi ska använda sociala medier.

Att kommunicera med omvärlden

För tredje året i rad, genomfördes en kurs i Jägarexamen för opinionsbildare. Syftet är att öka kunskapen om jakt hos såväl opinionsbildare som beslutsfattare. Även en jakt för opinionsbildare genomfördes. För förbundet är det viktigt att få kännedom om hur opinionsbildare uppfattar förbundet och jaktfrågorna. Vi har dessutom varit aktiva och deltagit i nätverk som Naturens år, Rovdjurscentret de 5 stora, Skogen i Skolan, med mera.

OPINION OCH KOMMUNIKATION

Publicitet

Antalet artiklar om Svenska Jägareförbundet är stort och under 2016 publicerades nästan 3 000 artiklar där förbundet figurerade. Enligt företaget Meltwater (ett globalt företag som arbetar med omvärldsbevakning) ger dessa en teoretisk räckvidd på 276 miljoner visningar. Artiklar på förbundets webb och sociala medier får allt större spridning, främst via sociala medier.

Hemsidan

Hemsidan är en av Svenska Jägareförbundets absolut viktigaste kanaler för att kommunicera och interagera med allmänhet och jägare. Innehållet på förbundets webbplats består av information om Jägareförbundet, personal, jakt, regler, regeringens Jakt- och viltvårdsuppdrag, nyheter, vilt, jägare och natur. Länsjaktvårdsföreningar och jaktvårdslokaler har också egna hemsidor främst med information om den lokala verksamheten.

För att göra en tydlig åtskillnad mellan föreningsinformation och sådant som hör till jakt- och viltvårdsuppdraget finns sedan 2013 en särskild flik för de nyheter och den information som rör uppdraget.

Jägareförbundet använder frekvent Facebook, Twitter, Instagram och sin Youtube-kanal. Detta gör att informationen inte bara når jägare, utan även deras vänner, eftersom vi har hög delningsfrekvens på dessa nyheter.

Besöksfrekvensen, räknat i antalet unika besökare, var 1,3 miljoner under 2016, en ökning med 12,87 procent sedan 2015.

De mest besökta sidorna 2016:

1. Startside, 1 143 982 besökare
2. Utbildning/testa-dina-kunskaper, 445 227 besökare
3. Jakten/jakttider, 419 245 besökare
4. Jakten/jakttider/daggdjur, 286 608 besökare

Enligt KIA-index som mäter storlek och webbtrafik är förbundets sajter bland de 50 mest välbesökta i landet.

Presskontakter

Vi har ständiga kontakter med företrädare för media. Förbundet skickar regelbundet ut pressinformation om aktuella jakt- och naturfrågor. Vi har en hög ambitionsnivå när det gäller att bistå med underlag, fakta och kontakter. Det finns ett fortsatt stort intresse för viltfrågor och vi ser det som en viktig uppgift att dela med oss av vår kunskap och tillhandahålla relevant information. Det kan gälla allt från ökning av antalet som klarat jägarexamen till viltmat och hur vildsvinsstammarna förändras i länen.

Svensk Jakt

Svensk Jakt har under 2016 gett ut elva nummer, omfattande totalt 1 244 sidor. Redaktionen har bestått av sju fast anställda samt sju frilansande medarbetare, vilka är fast knutna till tidningen.

Tidningens TS-kontrollerade upplaga var 119 100 (2016). Tidningens räckvidd var i Orvesto Konsumentens senaste mätning (2016:3) 236 000 läsare. Detta är en minskning med 9 000 (4 procent) jämfört med samma mätning föregående år (Orvesto Konsument 2015:3).

svenskjakt.se

svenskjakt.se bytte i oktober 2016 publiceringssystem, från Epi Server till Wordpress. Arbetet utfördes av Vildmarksdata. Syftet med förändringen är att plattformen Wordpress är enklare att arbeta med, både vid publicering men också när förändringar av sajten utseende ska göras. Detta sparar både tid och pengar.

2016 hade svenskjakt.se 5 338 874 besök av 1 704 477 unika besökare. 2015 hade svenskjakt.se 5 274 438 besök av 1 897 129 unika besökare. 2014 hade svenskjakt.se 3 910 747 besök av 1 350 341 unika besökare.

Besöken fortsätter att öka, däremot minskade antalet unika besökare en del jämfört med året innan. 100 000 av de unika besökarna som "tappats" mellan 2015 och 2016 handlar om besök från utlandet och de kan till stor del kopplas till Klara-filmen (jämthunden som attackerades av varg), som blev en internationell succé hösten 2015.

Totalt hade svenskjakt.se 11 157 542 sidvisningar under 2016 (2015 var antalet sidvisningar 11 308 124). Vid varje besök stannade besökarna i genomsnitt 1 minut och 33 sekunder på webbplatsen (2015: 1 minut och 39 sekunder), och de klickade på i medeltal 2,09 sidor (2015: 2,14 sidor).

Drygt 8 procent av besöken kommer från länder utanför Sverige (2015 var den andelen 12 procent).

61 procent av besöken på svenskjakt.se görs med mobiler (2015 var andelen 57 procent), 27 procent med datorer (2015: 32 procent) och 11 procent läsplattor (2015: 11 procent).

Arbetet med webben är ständigt pågående, där layoutlösningar, annonsformat, bild- och filmvisningsfunktioner ständigt prövas och skruvas på.

OPINION OCH KOMMUNIKATION

Lämpligt tillvaratagande av viltkött

Intresset för att ta tillvara en klimatsmart råvara är stor och intresset för att äta ekologiskt är tydlig i hela samhället - vilket gagnar intresset för viltkött (och jakt). För många ger vilt som ekosystemtjänst en ny dimension på hur vi tar tillvara på naturresurser hållbart. Även om intresset för att äta naturligt och ekologiskt ökar är kunskapen om viltkött låg. Och ännu har långt ifrån alla provat vildsvinskött, trots att det fälls nästan 100 000 per år. Idag når cirka 15 procent av vildsvinsköttet handeln.

Jägareförbundet har fortsatt driva ett projekt för att öka kunskapen och intresset för viltkött och framför allt vildsvinskött hos de köttansvariga i handeln och därmed få fler som inte jagar att ta del av resursen viltkött. Under året har det genomförts endagskurser, så kallade viltlab, för de köttansvariga i livsmedelshandeln.

Förbundet har bearbetat media och tongivande kockar att lyfta fram viltkött och framför allt vildsvinskött i högre grad - i syfte att locka nya konsumenter av vildsvinskött. Förbundet har bland annat funnits på plats på Gotland Grand National, Bok- och Biblioteksmässan i Göteborg, olika matmässor samt en världscuptävling i längdskidåkning.

Ett annat initiativ som förbundet lanserat under året är en viltmatlåda. På alla förbundets kontor ute i landet, finns en låda innehållande allt man behöver för att delta i evenemang, mässa eller annat tillfälle, där det är relevant att informera om viltkött. Med material, trycksaker med mera så är det enklare att nå ut till allmänheten med information om viltkött; hur du skaffar det, tillagningsmetoder, provsmakning, och så vidare. Med viltmatlådan har vi nått ut till ett stort antal konsumenter som fått veta mer om vilka viltarter som finns där de bor och hur vildsvin, älg med mera kan bli en god och nyttig måltid.

På jagareforbundet.se/viltmat och på viltmat.nu finns mycket information om viltkött: allt från recept till hur man hittar närmaste vilthanteringsanläggning och hur man tar trikinprov. Särskild information om att vildsvins- och björnkött ska trikin-testas förs fram i olika sammanhang och ingår regelmässigt i kommunikationen om tillvaratagande. Effekten av detta har blivit att det sällan eller aldrig förs fram argument om att det inte behöver göras trikinprov.

FOTO: CHRISTINA NILSON-DAG

FOTO JULMARKNAD: ÖSTER MALMA

FOTO BOK- OCH BIBLIOTEKMÄSSAN: MAGNUS BLOMSTRAND

OPINION OCH KOMMUNIKATION

FOTO JORDEN OCH SKOGEN I STAN: HENRIK FALK

Ungdom & Integration 2016

De senaste åren har antalet kvinnliga respektive unga medlemmar i Svenska Jägareförbundet hållit sig ganska stabilt kring 8 respektive 10 procent av totala antalet medlemmar.

Även om dessa siffror är representativa för dem som löser jaktkort kommer Svenska Jägareförbundet fortsätta att arbeta för en framtida organisation som speglar fördelningen av olika grupper i samhället. Därför driver Svenska Jägareförbundet ett mångfaldsarbete med den övergripande målsättningen att jakten ska vara tillgänglig för alla, oavsett bakgrund, kön, ålder eller fysisk rörlighet.

Ungdom

Under 2016 har organisationens ordinarie ungdomsverksamhet fullföljts med hjälp av förtroendevalda, tjänstemän och samarbetspartners. Tillsammans har kretsar, län och samarbetsgrupper planerat och genomfört olika ungdomsverksamheter runt om i landet.

Dessa aktiviteter inkluderade bland annat läger, ungdomsjakter, fadderjakter, utbildningsjakter, skyttedagar, utbytesjakter, SM i jakt och Kretskampen, som är en länstävling med fokus på skytte och viltvårdskunskap, som idag anordnas i region mitt och syd. Dessutom har man fortsatt arbetet att nå skolungdomar särskilt i samarbete med andra, till exempel i samarbete med Skogen i skolan (som är ett nationellt samverkansprogram mellan skolan och Sveriges skogliga intressenter).

En ungdomskonferens genomfördes den 21-22 maj på Öster Malma. Deltagare inkluderade ungdomsansvariga från 21 länsföreningar samt tjänstemän som arbetar med ungdomsfrågor. Temat för årets konferens var "Ledarskap" och en ledarskapsutbildning genomfördes, genom inköpt kompetens. Tanken var att följa upp ifall ett ökat ledarskap utvecklar ungdomsarbetet i kvalitet.

Tre tydliga mål ska följa ungdomsverksamhet.

1. Få fler unga att börja jaga
2. Få fler unga att bli medlemmar
3. Ta hand om unga medlemmar
(så att de känner sig välkomna och delaktiga i förbundets verksamhet).

Som en uppföljning och belöning för ungdomsledare ordnades ett möte med jakt den 24 oktober på Öster Malma. Syftet med mötet var att följa upp hur ledarskapsutbildning omsatts och samtidigt styra ungdomsarbetet mot de tre målen. Det finns idéer för att utveckla ungdomsarbetet, men det behövs stöd och tydlig struktur och en tydlig ambition från såväl län som krets.

Integration

Under 2016 har integrationsarbetet i Svenska Jägareförbundet inte kunnat genomföras på samma sätt som tidigare. Långtidssjukskrivning och svårigheter att ersätta den sjukskrivna personen med erforderlig kompetens har bidragit till att arbetet har minskat i omfattning.

Arbetet med integrationsdagar har fortgått men i mindre omfattning, samtidigt har man lokalt deltagit i evenemang som Svenska för invandrare, besökt asylboenden samt andra typer av möten där utrikes födda har medverkat. Syftet har varit att förklara hur den svenska naturen och allemansrätten fungerar, samt i vissa fall förklara hur viltförvaltningen och jakten är organiserad.

Som en konsekvens av det minskade integrationsarbetet på grund av sjukskrivning har projektet "Unga i naturen" ansökt om omdisponering. Detta har bidragsgivaren Svenskt Friluftsliv godkänt. Projektet, som är inne på sitt sista år, vilar på fyra stöttepelare:

1. Fortsätta att bygga nätverk mellan ungdomsansvariga på nationell nivå och genomföra ungdomskonferens.
2. Sprida kunskaperna och metoderna för att få fler länsföreningar att genomföra friluftsdagar i integrationssyfte.
3. Ta fram informationsmaterial om natur, allemansrätt och jakt (som enkelt kan översättas till många olika språk).
4. Göra en pilot med ett intressebaserat nätverk för ungdomar där ungdomarna själva får sätta agendan och styra aktiviteterna.

FOTO: MAGNUS RYDHOLM

OPINION OCH KOMMUNIKATION

Projekt Jakt för alla – tillgänglighet

Projektet finansieras till stora delar av ett antal länsföreningar och externa sponsorer. Projektet samarbetar med funktionen Intressebevakning och juridik i arbetet med lagstiftning och politikerpåverkan.

Viktigt i det arbetet är att få till en förändring i terrängkörningslagen och -förordningen när det gäller terrängkörningen och jaktförordningen om vilka viltarter som får jagas från motorfordon.

Den 29 juni 2015 lovade lantbruksminister Bucht att åtgärda den otydliga lagstiftningen som drabbat funktionsnedsatta jägare. Ambitionen är att ta tag i frågan och se till att funktionsnedsatta jägare ska ha samma möjligheter till jakt som friska. Våren 2016 fick miljö- och energidepartementet och näringsdepartementet uppdraget att arbeta med den diskriminerande jakt- och terrängkörningslagstiftningen. Ett ändringsförslag ska vara klart under våren 2017.

Näringsdepartementet arbetar med en översyn av 20 § jaktförordningen som reglerar jakt från motorfordon för bland annat rörelsehindrade. Länsstyrelserna har olika praxis när det gäller dispens för att få jaga arter som är markerade med N, n eller F i bilagan till artskyddsförordningen. De arter som berörs är alla vilda fåglar, skogshare, bäver, mård och iller. Länsstyrelserna i Örebro, Västra Götaland och Värmland ger positiva dispenser. Norrbotten och Västerbotten ger inte dispenser. Ett negativt dispens svar från länsstyrelsen i Norrbotten har överklagats till naturvårdsverket. Naturvårdsverket gick på länsstyrelsens linje och Naturvårdsverkets beslut går inte att överklaga. Länsstyrelsen i Norrbotten har till regeringen lämnat in ett förslag om en ändring av 20 § jaktförordningen så att funktionsnedsatta jägare inte ska diskrimineras och behandlas olika mellan län.

FOTO: MADELEINE LEWANDER

Sju jakt- och naturarrangemang har genomförts genom projektet under året. Ett 40-tal jägare har deltagit.

Inga jaktskyttebanor har certifierats för sin tillgänglighet under 2016. En bana har dock godkänds i Västra Götaland och kommer att certifieras under våren 2017. Flera jaktskytteklubbar arbetar med att öka tillgängligheten och kommer att bli färdiga 2017.

Den 24-25 maj var projektet utställare på mässan Hjultorget i Kista, Stockholm. Mässan hade 15 000 besökare och är den största mässan i landet för funktionsnedsatta. I monter gjordes reklam för projektets jakt- och naturarrangemang. I början på augusti deltog man även på Jaktmässan i Rottneros Sunne i samma monter som Jägareförbundet. Under året startades också en facebook sida i projektets namn, Jakt för alla - tillgänglighet.

Projektledningen har varit rådgivare till flera jägare i deras ansökningar om dispenser till länsstyrelserna.

Kvinnor i jakten

Förbundet har nått sina mål i verksamhetsplanen när det gäller genusperspektiv inom jakten. Antalet kvinnor som jagar ökar i alla kategorier; kvinnor som medlemmar i Svenska Jägareförbundet och kvinnornas andel och antal på alla förtroendenivåer.

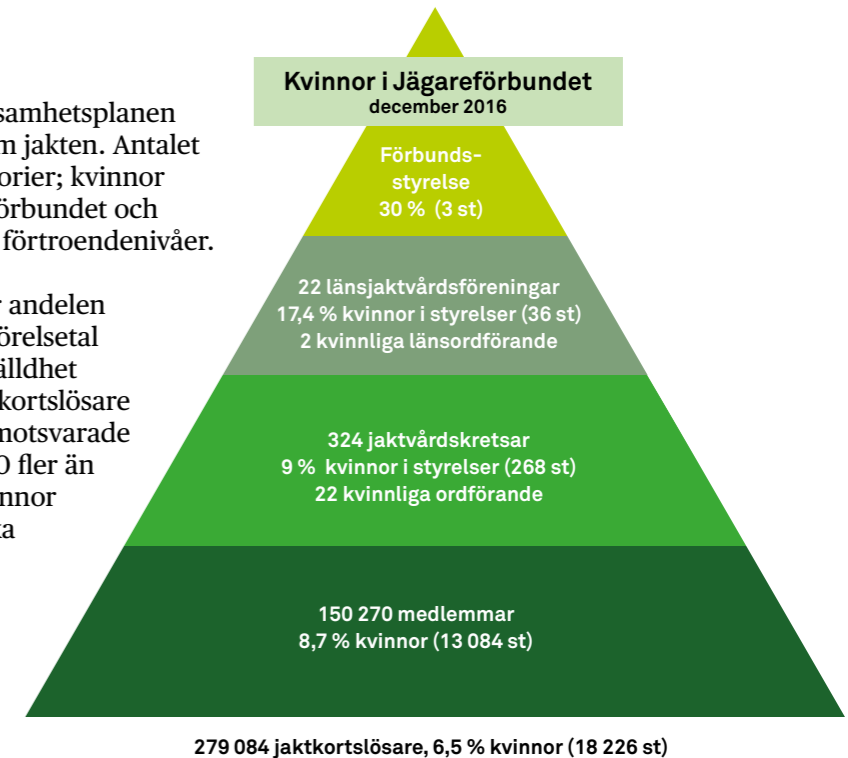
Svenska Jägareförbundet använder andelen kvinnliga jaktkortslösare som jämförelsetal när organisationens mått på jämställdhet utvärderas. Andelen kvinnliga jaktkortslösare var 6,5 procent under 2016 vilket motsvarade 18 226 kvinnor, vilket är nästan 500 fler än 2015. År 1996/1997 var andelen kvinnor i jägarkåren 3,7 procent. Av Svenska Jägareförbundets medlemmar var 8,7 procent kvinnor.

- I förbundsstyrelsen var det 30 procent kvinnliga ledamöter (20 procent 2015).
- I styrelserna för landets 22 länsjaktvårdsföreningar var andelen kvinnliga ledamöter 17,4 procent. Två ordförande var kvinnor.
- I styrelserna för landets jaktvårdskretsar var andelen kvinnliga ledamöter 9 procent. 22 ordförande i jaktvårdskretsarna var kvinnor.
- 2016 var 21,9 procent kvinnor av de godkända provtagarna för jägarexamen (teoriprovet). Antalet kvinnor som tog jägarexamen 2016 var 2763 stycken. Trenden är ökande nästan varje år när det gäller kvinnor som tar jägarexamen.

Jägareförbundet arbetar bland annat med verktyget JAQT i sitt genusarbete (Svenska Jägareförbundets nätverk för kvinnor). Nätverken fungerar också som rekryteringsbas av förtroendevalda till Jägareförbundets styrelser på olika nivåer. Det målstyrda arbetet inom JAQT i länen har verkligen lett till att antalet och andelen kvinnor i förbundet ökar och att kvinnor tar på sig uppdrag i styrelser och att kvinnor är lika nöjda med förbundet som män. JAQT är en del av organisationen på läns- eller krets nivå.

För att både ta del av och bidra till forskningen och kunskapsutvecklingen angående genusperspektiv i jakten sker samarbete med olika universitet, myndigheter och organisationer. Förbundet bidrog bland annat med ny och unik fakta i ett kapitel om kvinnor i jakten i boken "Jaktens historia i Sverige: vilt, människa, samhälle, kultur". Boken producerades med stöd av bland annat Sveriges lantbruksuniversitet, Naturvårdsverket och Svenska Jägareförbundet.

Kvinnliga jägare och genusperspektiv i jakten ger fortsatt positiv genomslagskraft i både riks- och länsmedia. JAQT-nätverken ställde upp med mediaservice till länsmedier. Ett 40-tal journalister, studenter och forskare har fått faktaunderlag och mediaservice på riksnivå. Det har varit nationella medieinslag i bland annat SVT-nyheter och TV4-Nyheter.

INTRESSEBEVAKNING OCH JURIDIK

”

Arbetet med att säkerställa jakt- och viltvårdsuppdraget (allmänna uppdraget) har under året skett på bred front.

Rolf Annerberg

”

Under året har juridikens roll inom jakten fortsatt att öka i betydelse. De tre stora frågor, jakt- och viltvårdsuppdraget, licensjakt på varg och vapendirektivet, som enheten har arbetat med under året har samtliga varit komplicerade och tidskrävande. Det räcker inte längre att enbart påverka politiken, opinionen och förvaltningen utan det finns ett behov av ytterligare resurser och kompetens inom juridik.

Tidigare chef för intressebevakningen slutade sin tjänst i mars 2016 för att börja en tjänst som generalsekreterare i Svenska Jordägareförbundet. Detta ledde till ytterligare resursbrister under våren och sommaren innan en efterträdare kom på plats i september. Biträdande jurist avslutade också sin tjänst under året vilket innebar extra påfrestningar. En rekrytering är genomförd och en ny biträdande förbundsjurist börjar sin anställning under våren 2017.

Jakt- och viltvårdsuppdraget

Arbetet med att säkerställa jakt- och viltvårdsuppdraget (allmänna uppdraget) har under året skett på bred front. Att förankra uppdragets betydelse för svensk jakt och viltvård i den beslutsfattande processen är en central uppgift. En förfrågan från Kommissionen till regeringen om förhållandet mellan upphandlingsreglerna och jakt- och viltvårdsuppdraget ledde till ett intensivt arbete från förbundets sida. Denna fråga kommer även att kräva hantering och arbete under 2017. Beslut om tilldelning ut Viltvårdsfonden beslutades planenligt av regeringen i december 2016.

Licensjakt på varg

2016 års licensjakt på varg kunde genomföras i delar av varglänen efter ett omfattande arbete i förvaltningsrätter och kammarrätter. Arbetet med vargfrågan har varit aktuellt under hela året, främst under hösten 2016 inför 2017 års vargjakt men även genom den process i högsta förvaltningsdomstolen som avsåg avsåg 2016 års jakt. Genom beslut den 30 december 2016 fastslog Högsta förvaltningsdomstolen att 2016 års jakt borde ha genomförts fullt ut i alla län och att 2017 års jakt fick genomföras.

EU:s vapendirektiv

Enheten har också som mål att förhindra nya EU-begränsningar för jaktvapen och ammunition. Efter vansinnesdåden i Paris presenterade EU-kommissionen i slutet av 2015 ett hastigt hopsatt förslag till revidering av vapendirektivet innehållandes ett flertal negativa förändringar för jägarkåren. Ett arbete för att motverka dessa förändringar inleddes omedelbart och under 2016 har förbundet bedrivit ett mycket omfattande arbete bestående av uppvaktningar av politiker, medieinslag, debattartiklar, påverkan i Bryssel, samarbete med skytterörelsen med mera. I slutet av december 2016 träffades en principöverenskommelse mellan kommissionen, ministerrådet och parlamentet om ett för jägarna avsevärt bättre förslag som endast marginellt utlovas påverka jägarna. Under 2017 kommer det reviderade direktivet att fastställas. Även om arbetet med EU:s vapendirektiv har fungerat bra har Face haft lednings- och strukturella problem vilket gjort att förbundet fått engagera sig mer än vanligt i Faces interna arbete. Vi har även haft svårt att nå fram i vårt mål att öka flexibiliteten i EU:s naturskyddsdirektiv, då övriga länder har en annan inställning än de nordiska. Samverkan inom Nordisk Jägersamvirke har däremot varit gott och arbetet som Wieke Edinger utfört på plats i Bryssel har varit väldigt värdefullt.

Vapenlicenser

Ett annat mål har varit att korta handläggningstiderna för vapenlicenser. Även här har förbundet samarbetat intensivt med skytterörelsen men även vapenhandlarna och uppvaktat såväl polismyndigheten som ansvarig minister. En viss förbättring har märkts under året men innan polismyndigheten får bukt med andra övergripande personal- och resursproblem kommer förbundet att få fortsätta engagera sig i frågan. Under 2016 ingavs även en hemställan till regeringen med förslag på diverse förbättringsåtgärder som vi avser att arbeta vidare med under 2017.

Motionshantering

Under 2016 har enheten tagit fram ett utbildningsmaterial avseende motionshantering i syfte att förbättra kvaliteten på motionsarbetet inom förbundet.

Dataskydd

Förbundet har tillsammans med vissa andra intresseorganisationer påbörjat ett arbete för att implementera kraven i EU:s nya dataskyddsförordning som träder i kraft 2018. Detta kan komma att leda till omfattande arbete inom hela förbundet under 2017.

Juridisk information

Utöver detta har enheten även bedrivit den juridiska basverksamheten i form av juridisk information till allmänheten, myndigheter, våra medlemmar samt juridiskt stöd till förbundet.

Målet med att skapa ett juridiskt forum på hemsidan för våra medlemmar har flyttats till 2017 på grund av resursbristerna.

FOTO: MADELEINE LEWANDER

FUNKTIONEN UTBILDNING

”

Utifrån motionen är Vildsvinspasset framtaget för att öka jägarens kunskaper kring vildsvinsjakt. Träningskyttet lanserades i april.

Jonas Paulsson

”

Funktionen har arbetat mot nedanstående operativa mål för 2016:

- Har vi marknadsfört och tillgängliggjort utbildningar digitalt samt utvecklat nätverket i utbildningsorganisationen.

Utbildningsmodulen öppnades för användning i januari 2017. Marknadsföring genomförs under våren 2017 efter att funktionstest i full skala är genomfört.

- Har vi tagit fram och genomfört förvaltningsutbildningar i kronvilt.

Utbildningar genomförs över hela landet och drygt 1 500 personer har gått utbildningen under året. Kronviltsutbildningen är ett resultat av fokusprojekt kronhjort, samverkan mellan funktioner samt interna och externa experter.

- Har vi tagit fram koncept och plan för utveckling av framtida jägarskolan. PM med inriktning och arbetsplan är godkänd av förbundsstyrelsen. Huvudförfattare är Ulf Lindroth och arbetet har påbörjats. Styrgrupp och faktaråd är tillsatta och arbetar.

- Har vi utrett möjligheter och konsekvenser av obligatoriskt skytteprov.

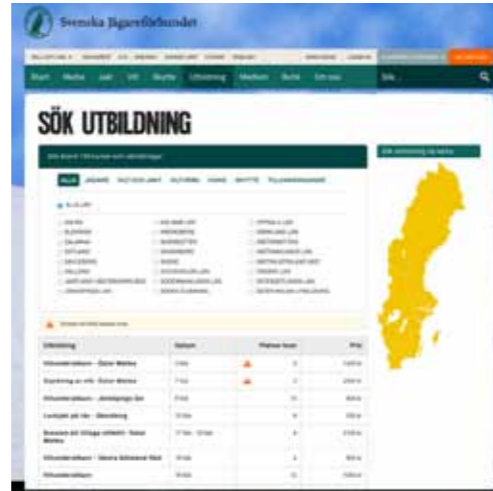
Jägareförbundet har finansierat Sveriges Lantbruksuniversitets (SLU) attitydundersökning om hur jaktkortslösare brukar övningskjuta. En enkät har också gått ut till Jägareförbundets skjutbanor om de praktiska möjligheterna att ta emot jägare.

- Har vi tagit fram skyttebevis vildsvin - Vildsvinspasset.

Utifrån en motion till årsmötet 2016 har förbundet tagit fram Vildsvinspasset för att öka jägarens kunskaper kring vildsvinsjakt. Träningskyttet lanserades i april med en kortfilm som ger information om träningskyttet och utbildningsmomenten. Filmen har haft över 20 000 visningar under året.

- Har vi tagit fram koncept för yrkesinriktad utbildning inom jakt- och viltförvaltning.

Konceptet för en framtida ”högre” viltförvaltarutbildning för handläggare inom jakten och jaktadministrationen har tagits fram i samarbete med Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU). Framtagande av digitalt utbildningsmaterial, mer anpassat för distansutbildning pågår. Viltmästarutbildningen 2018 kommer att breddas ytterligare i enlighet med tidigare utredningar.

Utbildningsmaterial

Samarbetet med ”Jaktkunskap.se” har fortsatt under året och utmynnat i en fortsatt produktion av informativa filmer som sprids via sociala medier. Materialen vänder sig till nyblivna jägare som får tillfälle att lära sig mer om praktisk jakt på olika arter.

Filmproduktion om skytteteknik i olika former har varit prioriterat utbildningsmaterial och två längre filmer inriktade på instruktörsutbildning vid kul- och hagelskytte har tagits fram. Korta filmklipp om skytteteknik vid älgbaneskytte, över 36 000 visningar, samt för att visa och sprida kännedom om det särskilda träningskyttet för vildsvin har också gjorts. Fler korta instruktionsfilmer har producerats under året och kommer att läggas ut under 2017. Filmerna är anpassade för att ge en bra upplevelse på mobiltelefoner och innehåller även animeringar för att tydliggöra tekniken vid olika skytteformer.

En ny uppdaterad upplaga av kursmaterialet till Viltundersökarutbildningen har granskats av Livsmedelsverket och kommer till användning under 2017.

Kurser och temadagar

Totalt rapporteras att 7 216 personer genomgått en utbildning under ledning av Jägareförbundets personal eller av arvoderade instruktörer. Fokuseringarna på bland annat vildsvin, dov- och kronvilt har fortsatt och resulterat i en deltagarmässig hög nivå. Under 2016 har även etik stått i fokus tillsammans med viltvårdsområden. Nedan redovisas antalet deltagare vid ett urval av utbildningar.

Björnjaksutbildning	31
Etik	517
Jaktledarutbildning	977
Ledarutbildning skytte	97
Säl och säljakt	128
Vildsvin	1 170
Hjort	1 942
Viltvårdsområden	594
Utbildningsjakt vildsvin	91
Viltundersökare	596
Viltvård	388

FOTO: THOMAS OHLSSON

FUNKTIONEN MEDLEM OCH MARKNAD

”

2016 präglades av viss resursbrist av personal. Men efter sommaren så stärktes avdelningen upp med en ny medlemsansvarig.

Satsning på samarbetspartners

Mer fokus lades under året på våra samarbetspartners än vad som gjorts de senaste åren, vilket resulterade i några nya partners och en rejäl ökning i medlemsintäkterna.

Marknadsföringskonceptet 5 framgångar

Konceptet introducerades 2014 och har blivit populärt som verktyg för att prata kring varför man ska bli och vara medlem, vilket vi löpande arbetar med att uppdatera. I utvecklingsarbetet av detta koncept så har nytt bildmaterial tagits fram under hösten och ett nytt koncept kring 5 framgångar har skapats, vilket kommer lanseras under våren 2017.

För att växla ut ”5 framgångar” har vi fortsatt att använda konceptet ”Lära genom att tävla” på mässorna som förbundet deltagit i under året. Konceptet går ut på att besökarna tävlar om ett fint pris genom att besvara frågor om förbundets arbete genom fem framgångar. På så sätt fick många besökare kunskap om vad Jägareförbundet erbjuder för medlemsnytta utöver förmånerna. Intresset kring mässor har varit fortsatt högt och våra länsföreningar och kretsar var mer aktiva under 2016 än föregående år.

Medlemsjakten

För att motivera länsföreningar och kretsar till att fokusera på medlemsrekrytering så har en ”intern” tävling mellan länsföreningarna startats, där den länsförening som har den procentuellt största medlemsökningen vinner en komplett skyttesimulator att nyttja i sin verksamhet. Avstämning görs 30/6 2017.

Satsning på jägarskolan

Under 2016 fortsatte satsningen på rekrytering inom jägarskolorna. I en rekryteringskampanj erbjöds alla nya medlemmar som läste jägarskolan halva priset första året och en premie till dem som värvade bland jägarskolorna. Nytt presentationsmaterial togs fram för att förenkla att föra fram argumenten varför man ska bli medlem.

En värningstävling har dessutom startats upp under hösten som avgörs 30/6 2017 där våra 10 främsta värvare kommer att vinna en plats på en klövviltsjakt på Öster Malma.

Intresset kring mässor har varit fortsatt högt och våra länsföreningar och kretsar var mer aktiva under 2016 än föregående år.

Angelica Johansson

”

ÖSTER MALMA

Öster Malma är en utbildnings- och upplevelsegård för jakt och viltvård med restaurang och konferensverksamhet. Fastigheten Öster Malma är knappt 1 200 hektar stor, varav 560 hektar är produktiv skogsmark. Drygt 350 hektar är sjöar, viltvatten och vattendrag och resten är åker, äng och övrigt.

Jägareförbundet har bedrivit yrkesmässig utbildning på fastigheten sedan 1947 och fastigheten köptes 1993. 2003 flyttade Jägareförbundets nationella kansli till den då nyrenoverade ladugården på Öster Malma.

Av byggnaderna dominerar Öster Malma slott (1668) med flyglar, stallflyglar och uthus. I ladugården finns reception, restaurang och konferenslokaler samt 42 arbetsplatser på övervåningen. Sex hus och ett viltslakteri ingår i fastigheten. Röda Längan är ett modernt hotell för övernattande gäster. Den inhägnade viltgården är uppdelad i en uppfödningssedel och Wild Life Park där besökare kan uppleva och lära sig om vilt.

Besöksrekord, över 53 000 besökare, bidrog till att omsättningen i Service AB ökade från föregående år. Restaurangverksamheten står för 66 procent av omsättningen. Nytt för 2016 var att det även serverades luncher under helgerna.

Utbildningens kursprogram var populärt och som brukligt är anordnades ett flertal större seminarier, exempelvis ett om eftersök, ett om svinpest, ett om våtmarker samt en workshop om fjällgås. Därutöver genomfördes många utbildningar för instruktörer, personal och externa kunder.

Viltforskningen på fastigheten utvecklas genom fältförsöken som drivs av Stockholms universitet (Tovetorp) och Sveriges Lantbruksuniversitet (Umeå). Bland annat kommer betydelsen av sommar- och vinterbete för konkurrens mellan klövvilt, fodertillgång och skador på skog att undersökas med hjälp av uthägnader.

Fastighetsåret var mycket intensivt med borrning, byggnation och installation av två bergvärmesystem, ett för ladugården och ett för röda längan.

Sven Lord har under många år samlat unika jaktföremål och samlingen har nu donerats till den nybildade Stiftelsen Svenska Jägareförbundets Jakthistoriska Samlingar. Syftet är att samlingen ska bevaras i odelat skick, vara tillgänglig för forskning och visas för intresserade personer. Allmänheten kan uppleva samlingen i samband med bokad guidning på Öster Malma.

Besökare, medlemmar, konferensgäster, personal med flera har alla bidragit till att verksamheten går framåt mot målsättningen för Öster Malma: Sveriges jakt- och viltvårdscentrum.

JÄGAREFÖRBUNDET SERVICE AB

Jägareförbundet Service AB är ett av Svenska Jägareförbundet helägt aktiebolag som bedriver restaurang, konferens, hotell och vandrarhem, catering, gårdsbutik, sommarcafé och slakteriverksamhet på Öster Malma. Verksamheten bedrivs inte fullt ut på strikt kommersiell grund eftersom stor hänsyn tas till organisationens behov av bolagets tjänster. Bolaget omsatte 2016 totalt 19 529 tkr. Bolaget fortsätter att visa ett ekonomiskt positivt resultat.

Under 2016 genomfördes 451 konferens- och gruppbokningar. Boendet genererade 6 474 rumsnätter baserat på både hotell- och vandrarhemsrummen, detta motsvarar en beläggningsgrad på cirka 37 procent. Vart tredje år genomförs viltmästarutbildningen på Öster Malma, vilket bidrar till en hög beläggningsgrad under dessa år. Beläggningsgraden för konferens- och privatmarknaden har under åren successivt stigit.

Öster Malma som varumärke har förstärkts i regionen under de senaste åren. Under året har lyckade koncept fortsatt, vilket bland annat är Afternoon Tea, söndagsbuffé, grillbuffé, julmarknad och julbord. Under året har Öster Malma besökts av minst 53 000 personer. Denna siffra är beräknad på:

Dagens lunch	23 137 personer (inklusive personalluncher)
Helg lunch	5 895 personer
Konferenslunch	3 247 personer
Söndagsbuffé	1 564 personer
Julbord	3 763 personer
Julmarknad	7 000 personer (uppskattad siffra)
Grillbuffé	998 personer
Wildlife Park	5 025 personer (betalande)
Afternoon Tea	1 949 personer

Ett stort antal gäster besökte Öster Malma utan att nyttja någon av de produkter eller evenemang som vi statistiskt kan mäta.

SVERIGES VILDNAD

Sveriges Vildnad är en stiftelse som tillkommit på Svenska Jägareförbundets initiativ. Stiftelsen erhåller årligen bidrag från K A Wallenbergs stiftelse samt från Kungliga Patriotiska Sällskapet. Stiftelsen har till ändamål att dels främja utvecklingen för, och säkerställandet av, viltarter vars populationer visar en vikande trend eller bedöms hotade, dels främja utvecklingen och säkerställandet av viltbiotoper som är av betydelse för sådana viltarter eller av annan särskild betydelse. Sveriges Vildnad står under förvaltning av ett förtroenderåd, som består av högst 60 personer med bakgrund inom svensk viltförvaltning och viltforskning. Rådet samlas årligen för att bland annat fatta beslut om verksamheten. Jägareförbundets styrelse fungerar som styrelse i Sveriges Vildnad.

I samband med årsmötet i december på Skansen anordnades ett öppet seminarium med titeln "Civilsamhällets roll i svensk viltförvaltning då, nu och i framtiden", där cirka 90 personer deltog.

SVENSK VÅTMARKSFOND

Svensk Våtmarksfond bildades den 9 juni 1995 på initiativ av Svenska Jägareförbundet. Stiftelsens ändamål är att ta fram resurser för att sprida kunskap om, och stödja åtgärder för bevarande, skapande och skötsel av våtmarker för fåglar samt om våtmarkernas roll och värde. Stiftelsen får genom donationer, testamentsmedel eller på annat sätt motta medel från myndigheter, organisationer, företag och enskilda personer.

I stiftelsens styrelse finns representanter från Svenska Jägareförbundet, Sveriges Ornitologiska Förening (SOF), Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), och näringslivet.

Våtmarksfondens vision för verksamheten är "Att våtmarkernas fåglar lever i livskraftiga bestånd tillsammans med andra arter i välskötta våtmarksmiljöer över hela landet". Strategin för att nå uppsatta mål är att Våtmarksfonden ska vara ett kunskapscentrum och en naturlig mötesplats samt pådrivare och opinionsbildare i det nationella våtmarksarbetet. Ett aktivt engagemang från deltagande organisationer och goda ekonomiska resurser stödjer verksamheten. Rådgivning, utbildning och information samt ekonomiskt stöd till bevarande, skapande och skötsel av våtmarker är viktiga delar av den praktiska verksamheten. Målgruppen för fondens arbete är markägare och förvaltare av jord- och skogsbruksmark samt myndigheter och intresseorganisationer.

Sedan stiftelsen bildades har den genom sin verksamhet medverkat till att närmare 700 våtmarker om 6 500 hektar restaurerats eller återskapats. De flesta typer av våtmarker finns representerade, allt från små viltvatten till större våtmarker både i skog och på åkermark. Årets ekonomiska stöd har gått till restaurering av fyra våtmarker samt ett slutanslag till storkprojektet.

Under året har Våtmarksfonden startat ett flerårigt projekt "Våtmarksprojekt och fågellivet - målbild och måluppfyllelse" med ekonomiskt stöd från Stiftelsen Skogssällskapet. Projektet går ut på att göra en inventering av hur restaurerade och anlagda våtmarker blivit som det var tänkt, framförallt med hänsyn till fågellivet. Vidare ska projektet samla och sprida kunskap med målsättningen att öka andelen våtmarker i landet. Till den delen har fonden under året tagit fram en vägledning "Från idé till färdig våtmark".

Årets Våtmarksstipendium, Ragn-Sells i samarbete med Våtmarksfonden, på 25 000 kronor tilldelades Johnny Carlsson, Trelleborg. Han har med mycket stor framgång drivit projektet "Tullstorpsån" som bland annat gått ut på att återskapa en meandrande å med ett flertal våtmarker längs åns sträckning ända ner till havet.

ÅRSREDOVISNING 2016

Årets resultat

Det operativa resultatet för år 2016 uppgick till 8,6 mkr (2015: 6,4 mkr). Resultatet efter finansnetto uppgick till 10,5 mkr (7,4 mkr). Förbundets anslag för det allmänna uppdraget från viltvårdsfonden uppgick till 52,2 mkr (52,0 mkr). Anslaget svarar för 32 % (32 %) av de totala intäkterna och täcker kostnaderna för att fullfölja jakt- och viltvårdsuppdraget. Medlemsintäkterna under år 2016 uppgick till 64,4 mkr (65,1 mkr). Detta motsvarar 39 % (40 %) av verksamhetsintäkterna. Resterande del av intäkterna genereras av bland annat andra anslag som mårhundprojekt, prenumerations- och annonsintäkter, utbildning, samarbetsavtal samt förlags- och profilprodukter.

De senaste åren har förbundet genomgått ett arbete för att effektivisera verksamheten mot våra gemensamma strategiska mål. Utvecklingen har krävt prioriteringar, ett förändrat arbetssätt med fyra tydliga funktionsinriktningar och målstyrning. De fyra funktionerna har förstärkts med kompetens och satsningar och det nya arbetssättet börjar nu bli etablerat, även om detta är en fortsatt pågående process. Detta har bidragit till större effektivitet i verksamheten såväl i användning av resurser som i fokus på genomförande för bästa resultat. Det positiva ekonomiska resultat vi uppvisar är till stor del en följd av detta.

Verksamhetens totala kostnader inklusive avskrivningar uppgick till 153,9 mkr (155,2 mkr).

Tillgångar

Förbundets totala tillgångar uppgick per den 31/12 2016 till 91,7 mkr (89,5 mkr).

Byggnader och mark

Fastigheten Öster Malma har ett bokfört värde av totalt 38,5 mkr (34,4 mkr).

Värdepappersportfölj

Jägareförbundet har avtal med en extern kapitalförvaltare om diskretionär förvaltning av förbundets värdepappersportfölj. Förvaltningen sker med stöd av en av förbundsstyrelsen beslutad kapitalförvaltningspolicy som har en försiktig prägel.

Värdepappersportföljen har värderats till det lägsta av anskaffningsvärdet och verkligt värde per balansdagen, 35,0 mkr. Marknadsvärdet av värdepappersportföljen uppgick per 31/12 2016 till 36,5 mkr (35,0 mkr) vilket ger en dold reserv på 1,5 mkr.

Eget kapital

Det egna kapitalet består av Framtidsfond 0,6 mkr (0,6 mkr), Trygghetsfond 11,3 mkr (11,3 mkr), Dispositionsfond 15,2 mkr (7,8 mkr) samt årets resultat 10,5 mkr (7,4 mkr), totalt 37,6 mkr (27,1 mkr).

Förbundsstyrelsen slog 2003 tillsammans med länsföreningarna fast att Svenska Jägareförbundet skulle sträva efter att bygga upp ett eget kapital om motsvarande 20 mkr. Samtliga länsföreningarna bidrog då till detta med 20 kr per medlem.

Investeringar

Under år 2016 har förbundet gjort investeringar för 6,9 mkr (1,2 mkr). Denna investering är huvudsakligen bestående av en större investering i bergvärme rörande fastigheten Öster Malma.

Övriga intäkter

Anslag och bidrag består till större delen, 8 mkr 2016, av intäkter relaterade till Mårhundprojektet och resterande hänförs till anslag rörande Jägarexamen och övriga mindre projekt. Övriga intäkter hänförs till bland annat annonsering, försäljning av förlags- och profilprodukter, utbildningar och intäkter från fastigheten Öster Malma.

Resultatdisposition

Styrelsen och generalsekreteraren föreslår att till förfogande stående vinstmedel, trygghetsfond, 11 258 tkr, dispositionsfond 15 214 tkr samt årets resultat, 10 498 tkr, disponeras enligt följande:

Balanseras i Trygghetsfond	11 258 tkr
Balanseras i Dispositionsfond	25 712 tkr
	<hr/>
	36 970 tkr

Disponibla vinstmedel i dotterbolag som ingår i koncernen uppgår till 2 759 tkr (2 313 tkr).

FEM ÅR (I SAMMANDRAG)

Belopp i tkr	2016	2015	2014	2013	2012
Rörelsens intäkter					
Medlemsavg. & samarbetsavt.	66 464	66 960	65 939	65 282	68 132
Viltvårdsfonden	52 250	52 000	51 750	51 100	49 600
Anslag och bidrag	13 655	12 177	11 861	17 604	14 596
Övriga intäkter	30 098	30 561	29 859	28 674	29 684
Totala intäkter	162 466	161 698	159 410	162 660	162 012
Rörelsens kostnader					
Tryckning och distribution	13 424	14 599	15 556	16 673	19 812
Personalkostnader	70 073	67 898	66 276	68 533	70 447
Övriga kostnader	70 379	72 737	74 695	77 905	86 335
Totala kostnader	153 876	155 234	156 527	163 111	176 594
Operativt resultat	8 590	6 464	2 882	-451	-14 582
Finansiellt netto	1 908	979	2 391	2 949	3 257
Årets resultat	10 498	7 443	5 273	2 498	-11 325
Balansomslutning	91 966	89 532	87 874	97 486	91 698
NYCKELTAL					
Anslag/totala intäkter %	40,5	39,7	39,9	42,2	39,6
Egen kapitaltillväxt %	37,9	38,4	37,0	21,2	-48,9
Balanslikviditet %	93,2	82,4	68,1	65,7	55,5
Soliditet % (per 31/12)	40,7	30,3	22,3	14,7	12,9
Antal medlemmar (per 31/12)	150 270	151 006	151 020	153 773	149 546
Antal jaktkort lösta av svenska jägare	254 359	256 750	264 281	265 282	271 063
Andel medlemmar av svenska jaktkortslösare %	59,1	58,8	57,1	58,0	55,2
TS upplaga Svensk Jakt	119 100	120 500	116 500	132 000	133 100
Genomsnittligt antal anställda	107	109	109	108	109

Egen kapitaltillväxt = utgående eget kapital/ingående eget kapital * 100

Balanslikviditet = omsättningstillgångar/kostfristiga skulder * 100

Soliditet = eget kapital per 31/12/balansomslutning per 31/12 * 100

RESULTATRÄKNING

Belopp i tkr	Not	2016	2015
Rörelsens intäkter			
Medlemsavgifter och samarbetsavtal		66 464	66 960
Viltvårdsfonden		52 250	52 000
Anslag och bidrag		13 655	12 177
Övriga intäkter	1	30 098	30 561
Totalt intäkter		162 466	161 698
Rörelsens kostnader			
Tryckning och distribution		-13 424	-14 599
Handelsvaror		-5 115	-4 708
Övriga externa kostnader	2	-61 623	-62 487
Personalkostnader	3	-70 073	-67 898
Avskrivningar av immateriella och materiella anläggningstillg.	4	-3 625	-3 743
Nedskrivningar av omsättningstillgång utöver normala nedskrivningar		-15	-1 799
Totalt kostnader		-153 876	-155 234
Operativt resultat		8 590	6 464
Resultat från finansiella poster			
Ränteintäkter och liknande resultatposter	5	3 737	3 026
Räntekostnader och liknande resultatposter	6	-1 829	-2 047
Resultat efter finansiella poster		1 908	979
ÅRETS RESULTAT		10 498	7 443

BALANSRÄKNING

Belopp i tkr	Not	2016-12-31	2015-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Programvara.....	7	421	561
		421	561
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark.....	8	38 541	34 411
Inventarier, verktyg och installationer	9	2 163	2 887
		40 704	37 298
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i koncernföretag.....	10	200	200
Andra långfristiga värdepappersinnehav.....		2	2
		202	202
Summa anläggningstillgångar		41 327	38 061
Omsättningstillgångar			
<i>Varulager mm</i>			
Färdiga varor och handelsvaror		3 401	2 962
		3 401	2 962
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		2 530	5 434
Fordringar hos koncernföretag.....		3 014	2 042
Övriga fordringar		580	3 179
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter.....	11	2 844	2 711
		8 968	13 366
Kortfristiga placeringar	12	35 004	34 351
Kassa och bank.....		3 266	792
Summa omsättningstillgångar		50 640	51 470
SUMMA TILLGÅNGAR		91 966	89 532

Belopp i tkr	Not	2016-12-31	2015-12-31	
EGET KAPITAL OCH SKULDER				
Eget kapital				
	13			
Framtidsfond		641	630	
Trygghetsfond		11 258	11 258	
Dispositionsfond		15 214	7 771	
Årets resultat.....		10 498	7 443	
		37 611	27 102	
Kortfristiga skulder				
Checkräkningskredit (limit 40 000 tkr)		0	5 155	
Leverantörsskulder.....		8 775	6 326	
Övriga skulder		4 906	5 129	
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter.....	14	40 675	45 820	
		54 355	62 430	
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		91 966	89 532	
Förändring av eget kapital				
		Trygghetsfond/ Framtidsfond	Disposi- tionsfond	Årets resultat
Utgående balans enligt balansräkning föregående år		11 888	7 771	7 443
Disposition enligt årsstämmobeslut				
Avsättning till Dispositionsfond			7 443	-7 443
Gåvor till Framtidsfond.....	11			
Årets resultat				10 498
VID ÅRETS SLUT		11 899	15 214	10 498
Trygghetsfond förklaras i texten Ekonomi under rubriken Eget kapital. Dispositionsfond är Fritt eget kapital. Framtidsfondens syfte är att genom bidrag stödja framtidsfrågor inom jakten.				

KASSAFLÖDESANALYS

Belopp i tkr	2016	2015
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		
Resultat efter finansiella poster	10 498	7 443
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	2 516	5 225
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	13 014	12 667
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital		
Ökning(-)/minskning(+) av varulager	-454	97
Ökning(-)/minskning(+) av rörelsefordringar	4 398	-5 715
Ökning(+)/minskning(-) av rörelseskulder	-2 919	6 516
Kassaflöde från den löpande verksamheten	14 038	13 565
INVESTERINGSVERKSAMHETEN		
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-6 891	-1 246
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-6 891	-1 246
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN		
Försäljning av dotterbolag	0	800
Aktieägartillskott dotterföretag	0	0
Inköp av kortfristiga placeringar	-31 292	-23 490
Försäljning av kortfristiga placeringar	31 775	22 051
Upptagna/amorterade lån	-5 155	-12 383
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-4 673	-13 022
Årets kassaflöde	2 474	-703
Likvida medel vid periodens början	792	1 494
Likvida medel vid periodens slut	3 266	792
Tilläggsupplysningar till kassaflödesanalys		
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet		
Gåvor till framtidsfonden	11	82
Vinst vid försäljning av inventarier	0	0
Vinst vid försäljning av dotterföretag	0	-18
Förlust vid försäljning av kortfristiga placeringar	1 632	1 588
Vinst vid försäljning av kortfristiga placeringar	-2 768	-2 124
Nedskrivning av varulager	15	155
Nedskrivning av kortfristig fordran	0	1 799
Avskrivningar	3 625	3 743
	2 516	5 225

NOTER

MED REDOVISNINGSPRINCIPER OCH BOKSLUTSKOMMENTARER

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 Årsredovisning (K 3). Tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med föregående år.

REDOVISNINGSVALUTA

Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor och beloppen anges i tkr om inget annat anges.

KASSAFLÖDESANALYS

Kassaflödesanalysen har upprättats enligt den indirekta metoden varvid justering skett för transaktioner som inte medfört in- eller utbetalningar. Som likvida medel klassificeras, förutom kassa och banktillgodohavanden, tillgodohavande på koncernkonto och kortfristiga likvida placeringar som lätt kan omvandlas till ett känt belopp och som är utsatt för en obetydlig risk för värdefluktuation.

VÄRDERINGSPRINCIPER M M

Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

VARULAGER

Varulager, värderat enligt Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2000:3), är upptaget till det lägsta av anskaffningsvärdet enligt först in- först ut- principen, respektive verkligt värde. Därvid har inkuransrisken beaktats.

FORDRINGAR

Fordringar har efter individuell värdering upptagits till belopp varmed de beräknas inflyta.

AVSKRIVNINGSPRINCIPER FÖR ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Avskrivningar enligt plan baseras på ursprungliga anskaffningsvärden minskat med beräknat restvärde och avskrivning sker över tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Följande avskrivningstider tillämpas:

	Nyttjandeperiod
Byggnader	25-33 år
Byggnadsinventarier	10 år
Inventarier, verktyg och installationer	5 år
Datorer	3 år

LEASING – LEASETAGARE

Leasingavtal redovisas enligt BFNAR 2000:4. Samtliga leasingavtal redovisas som operationella i enlighet med dessa regler. Operationell leasing innebär att leasingavgiften kostnadsförs över löptiden med utgångspunkt från nyttjandet.

KONCERNREDOVISNING

Förbundet är moderbolag, men med stöd av ÅRL 7 kap 3 a § upprättas inte någon koncernredovisning.

INKÖP OCH FÖRSÄLJNING MELLAN SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDET OCH DOTTERFÖRETAGET JÄGAREFÖRBUNDET SERVICE AB

Försäljning till dotterföretaget har under 2016 uppgått till 994 Tkr (1 359).
Inköp från dotterföretaget har under 2016 uppgått till 3 426 Tkr (3 299).

LIKVIDA PLACERINGAR

Likvida placeringar värderas i enlighet med årsredovisningslagen till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet. Värdepapper värderas med avseende på värdepappersportföljen i sin helhet.

Not 1 Övriga intäkters fördelning

	2016	2015
Övriga intäkter per väsentligt intäktslag		
Prenumerationer/Annonsintäkter	12 052	13 023
Förlagsförsäljning	6 587	6 628
Kursgårdstjänster/Kurser	3 058	2 893
Övrigt	8 401	8 017
Summa	30 098	30 561

Not 2 Övriga externa kostnader

	2016	2015
Forskartjugan, medlemsförsäkring och övriga dir. kostnader	16 082	16 570
Lokal- och fastighetskostnader	8 424	8 676
Förbrukningsinv, reparation, underhåll och leasinginv.	5 740	6 318
Rese- och transportkostnader	4 996	5 274
Försäljningskostnader	3 254	3 060
Kontorsmaterial, trycksaker, tele och porto	6 972	6 581
Förvaltningskostnader	3 469	3 324
Externa tjänster	12 064	10 451
Övriga kostnader	633	2 233
Summa	61 634	62 487

Not 3 Anställda och personalkostnader

	2016	2015
Medelantalet anställda		
Sverige	107	109
Varav män	70%	71%
Löner, andra ersättningar och sociala kostnader		
Ordföranden	303	289
Styrelsen	330	286
Generalsekreterare	1 190	1 082
Förtroendevalda	246	213
Övriga anställda	45 025	43 896
Summa	47 094	45 766
Sociala kostnader	20 226	19 438
Varav pensionskostnader	5 604	5 253
Övriga personalkostnader	2 753	2 694
Summa	70 073	67 898

Arvoden till styrelseledamöter och övriga förtroendevalda redovisas i resultaträkningen under posten övriga externa kostnader.

Till styrelsens ordförande har arvode om 303 tkr (289 tkr) utgått.

Till generalsekreteraren har lön om 1.190 tkr (1.082 tkr) utgått.

Till styrelsens ordförande och övriga styrelsemedlemmar utgår arvode enligt årsstämman beslut. Ersättning till generalsekreteraren beslutas av styrelsen.

Generalsekreterarens pension tecknas enligt ITP-planen med pensionsålder 65 år. Vid uppsägning från förbundets sida gäller en uppsägningstid om 6 månader, vid uppsägning från generalsekreterarens sida 6 månader. Vid uppsägning från förbundets sida har generalsekreteraren rätt till ytterligare 6 månaders ersättning utan arbetsskyldighet.

Not 4 Avskrivningar av anläggningstillgångar

	2016	2015
Programvara	-140	-241
Byggnader och markanläggningar	-2 761	-2 900
Inventarier, verktyg och installationer	-724	-602
Summa	-3 625	-3 743

Not 5 Ränteintäkter och liknande resultatposter

	2016	2015
Ränteintäkter, övriga	380	404
Utdelningar	589	480
Vinst vid försäljning av dotterföretag	0	18
Vinst vid avyttring av värdepapper	2 768	2 124
Summa	3 737	3 026

Not 6 Räntekostnader och liknande resultatposter

	2016	2015
Räntekostnader	-197	-356
Förlust vid avyttring av värdepapper.....	-1 632	-1 588
Övrigt.....	0	-103
	-1 829	-2 047

Not 7 Programvara

	2016-12-31	2015-12-31
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	7 605	7 605
Nyanskaffningar	0	0
	7 605	7 605
Ackumulerade avskrivningar enligt plan		
Vid årets början	-7 044	-6 802
Årets avskrivning enligt plan på anskaffningsvärden	-140	-241
	-7 184	-7 044

REDOVISAT VID ÅRETS SLUT

	421	561
--	------------	------------

Not 8 Byggnader och mark

	2016-12-31	2015-12-31
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	65 084	65 084
Nyanskaffningar	6 891	0
Utrangeringar	0	0
	71 975	65 084
Ackumulerade avskrivningar enligt plan		
Vid årets början	-30 674	-27 773
Utrangeringar	0	0
Årets avskrivning enligt plan på anskaffningsvärden	-2 761	-2 900
	-33 434	-30 674

REDOVISAT VID ÅRETS SLUT

	38 541	34 411
Taxeringsvärde, byggnader	1 546	2 108
Taxeringsvärde, mark	51 045	51 111
	52 591	53 219

Not 9 Inventarier, verktyg och installationer

	2016-12-31	2015-12-31
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	7 478	6 232
Nyanskaffningar	0	1 246
Utrangeringar	0	0
	7 478	7 478
Ackumulerade avskrivningar enligt plan		
Vid årets början	-4 590	-3 989
Utrangeringar	0	0
Årets avskrivning enligt plan	-724	-602
	-5 315	-4 590
REDOVISAT VID ÅRETS SLUT	2 163	2 887

Not 10 Andelar i koncernföretag

	2016-12-31	2015-12-31
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Aktier i dotterbolag vid årets början	200	982
Avyttring dotterbolag Jägareförbundet Utvecklings AB, 556880-6953 Nyköping	0	-782
REDOVISAT VID ÅRETS SLUT	200	200

Specifikation av förbundets innehav av aktier och andelar i koncernföretag

Dotterföretag/ Org nr/ Säte	Antal andelar	Andel i %	Bokfört värde
Jägareförbundet Service AB, 556429-9302, Nyköping	1 000	100	100
Tassofena AB, 556173-7338, Stockholm	1 000	100	100

Dotterföretag/ Org nr/ Säte	Eget kapital	Årets resultat
Jägareförbundet Service AB, 556429-9302, Nyköping	2 846	446
Tassofena AB, 556173-7338, Stockholm	108	0

Not 11 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2016-12-31	2015-12-31
Förutbetalda lokalhyror, leasingavtal och övriga poster	2 844	2 711
	2 844	2 711

Not 12 Kortfristiga placeringar

	Bokfört värde	Marknadsvärde
Börsaktier	19 935	21 306
Aktiefonder	0	0
Räntefonder	1 000	1 011
Räntebärande värdepapper	14 069	14 227
	35 004	36 544

Not 13 Eget kapital

	Trygghetsfond/ Framtidsfond	Disposi- tionsfond	Årets resultat
Utgående balans enligt balansräkning			
föregående år	11 888	7 771	7 443
Disposition enligt årsstämmobeslut			
Avsättning till Dispositionsfond		7 443	-7 443
Gåvor till Framtidsfond.....	11		
Årets resultat			10 498
VID ÅRETS SLUT	11 899	15 214	10 498

Trygghetsfond förklaras i texten Ekonomi under rubriken Eget kapital.
Dispositionsfond är Fritt eget kapital.
Framtidsfondens syfte är att genom bidrag stödja framtidsfrågor inom jakten.

Not 14 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2016-12-31	2015-12-31
Förutbetalda medlemsavgifter	31 844	31 886
Semesterlöneskuld	4 060	3 994
Övriga poster	4 771	9 941
	40 675	45 820

Not 15 Ställda säkerheter

	2016-12-31	2015-12-31
För skulder till kreditinstitut (checkräkningskredit)		
Fastighetsinteckningar	55 000	55 000
	55 000	55 000

Not 16 Checkräkningskredit

	2016-12-31	2015-12-31
Beviljad checkräkningskredit uppgår till	40 000	40 000
Outnyttjad kredit på balansdagen	-40 000	-34 845
Utnyttjad kredit på balansdagen	0	5 155

ÖVRIGA UPPLYSNINGAR**Not 17 Eventualförpliktelser**

	2016-12-31	2015-12-31
Borgensåtagande till förmån för dotterbolag	800	800
	800	800

Not 18 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång

Inga väsentliga händelser har skett efter räkenskapsårets utgång.

Not 19 Resultatdisposition

Styrelsen och generalsekreteraren föreslår att till förfogande stående vinstmedel, trygghetsfond, 11 258 tkr, dispositionsfond, 25 712 tkr, samt årets resultat, 10 498 tkr, disponeras enligt följande:

Balanseras i Trygghetsfond	11 258
Balanseras i Dispositionsfond	25 712
	36 979

Revisionsberättelse

Till föreningsstämman i Svenska Jägareförbundet, org. nr 802001-6658

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Svenska Jägareförbundet för år 2016. Förbundets årsredovisning ingår på sidorna 50 - 63 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av föreningens finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att föreningsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionsssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort våra yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Det är styrelsen och generalsekreteraren som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen består av styrelsens och generalsekreterarens verksamhetsberättelse med statistikuppgifter för 2016.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och generalsekreterarens ansvar

Det är styrelsen och generalsekreteraren som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och generalsekreteraren ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och generalsekreteraren för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfälskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och generalsekreterarens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och generalsekreteraren använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en förening inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen och generalsekreteraren om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och generalsekreterarens förvaltning för Svenska Jägareförbundet för år 2016.

Vi tillstyrker att föreningsstämman beviljar styrelsens ledamöter och generalsekreteraren ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen och generalsekreteraren som har ansvaret för förvaltningen.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller generalsekreteraren i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Öster Malma den 23 mars 2017

Martin Dagermark
Auktoriserad revisor

Sören Larsson

Revisionsberättelse avseende verksamhetsåret 2016 lämnad av den av Svenska Jägareförbundets förbundsstämma valda förtroendemannarevisorn.

Den förtroendevalde revisorn genomför granskning av förbundsstyrelsens och generalsekreterarens förvaltning liksom av genomförandet av förbundsstämmans beslutade mål, strategier och andra riktlinjer som syftar till att förverkliga det ändamål som anges i förbundets stadgar.

Granskningen är främst baserad på förbundsstyrelsens protokoll, på generalsekreterarens rapporter till förbundsstyrelsen, på genomgång av intern och extern kommunikation och annat relevant material. Vidare på intervjuer med valberedningens ordförande och generalsekreteraren samt på möten med förbundsstyrelsen och arbetsutskottet.

Vid en samlad bedömning av styrelsens och generalsekreterarens arbete finns anledning att påpeka

att det ekonomiska utfallet är mycket bra tack vare ett målmedvetet arbete,

att de övergripande målen till väsentliga delar har uppnåtts, samt

att adekvata åtgärder vidtagits med anledning av de motioner som behandlades vid förra årets stämma.

Det finns anledning att särskilt uppmärksamma den goda kostnadskontroll som finns inom förbundet, något som också avspeglas i det starka ekonomiska resultatet. God kostnadskontroll kräver förmåga att prioritera och att säga nej till olika propåer och önskemål. Den förmågan finns både hos styrelsen och generalsekreteraren. Förbundets verksamhet är mycket omfattande och mångfacetterad. Arbetet med verksamhetsplaneringen är därför viktigt liksom att man följer upp planen. Så tycks i hög grad vara fallet bland annat tack vare ett välfungerande samspel mellan styrelsen och tjänstemannaorganisationen.

I en ideell och medlemsstyrd organisation är syftet att skapa största möjliga medlemsnytta. Så är det också för Jägareförbundet, men förbundet skall genom det allmänna uppdraget dessutom skapa samhällsnytta. Att hantera dessa båda uppgifter i en och samma organisation är grannlaga och inte så enkelt alla gånger. Förbundets ambition är att vara stor och stark. Styrkan finns, men man skulle behöva bli större. Det finns ingen grund för att hävda att uppdraget att skapa samhällsnytta går ut över uppdraget att skapa medlemsnytta. Men i det viktiga arbetet med att rekrytera fler medlemmar är det nödvändigt att alla medarbetare är medvetna om och har förmågan att hantera dessa båda uppgifter på ett framgångsrikt sätt, något som kräver fortsatt uppmärksamhet.

Med hänvisning till ovanstående anser jag att det finns goda skäl för den rekommendation som den auktoriserade revisorn och jag lämnat i vår gemensamma revisionsberättelse, nämligen att förbundsstämman beslutar att bevilja styrelsen och generalsekreteraren ansvarsfrihet.

Stockholm den 9 april 2017.

Sören Larsson

Öster Malma den 23 mars 2017

Björn Sprängare
Forbundsordförande

Torbjörn Larsson
1:e vice ordförande

Torbjörn Lövbom
2:e vice ordförande

Britt-Marie Nordquist

Jonas Paulsson

Peter Eriksson

Rolf Annerberg

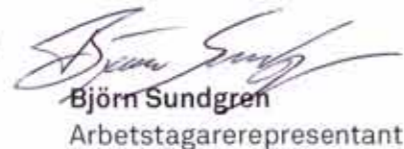
Angelica Johansson

Monika Stridsman

Anders Iacobæus

Björn Sundgren
Arbetstagarerepresentant

Bo Sköld
Generalsekreterare

Vår revisionsberättelse har lämnats den 23 mars 2017

Martin Dagermark
Auktoriserad revisor

Sören Larsson
Förtroendevald revisor

Av årsstämman valda revisorer

Styrelsen och generalsekreteraren
för Svenska Jägareförbundet
Org. nr 802001-6658
får härmed avge årsredovisning för år 2016

Svenska Jägareförbundet